

Riksdagens protokoll

1999/2000:102

Fredagen den 28 april

Kl. 09.00 – 12.14

1 § Ledighet, m.m.

Förste vice talmannen meddelade att *Carl Bildt* (m) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 6 maj–30 juni.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Anna Kinberg* (m) fr.o.m. den 1 maj skulle tjänstgöra som ersättare för Carl Bildt.

2 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Kenneth Lantz* (kd) avsagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Förste vice talmannen meddelade att *Margareta Cederfelt* (m) fr.o.m. den 1 maj avsagt sig uppdraget som suppleant i skatteutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Kompletteringsval till vissa utskott

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Rosita Runegrund* som suppleant i utrikesutskottet efter Kenneth Lantz.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utrikesutskottet
Rosita Runegrund (kd)

Prot.
1999/2000:102
28 april

Förste vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser fr.o.m. den 1 maj anmält Cecilia Magnusson som ledamot i socialförsäkringsutskottet efter Ulf Kristersson, Margareta Cederfelt som suppleant i socialförsäkringsutskottet efter Cecilia Magnusson och Anna Kinberg som suppleant i skatteutskottet efter Margareta Cederfelt.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Cecilia Magnusson (m)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Margareta Cederfelt (m)

suppleant i skatteutskottet
Anna Kinberg (m)

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1999/2000:121 till skatteutskottet

Skrivelse
1999/2000:106 till justitieutskottet

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 70/220/EEG beträffande åtgärder mot luftförorening genom utsläpp från motorfordon *KOM (2000) 42*

*Insolvensrättsliga
frågor*

6 § Insolvensrättsliga frågor

Föredrogs
lagutskottets betänkande 1999/2000:LU17
Insolvensrättsliga frågor.

Anf. 1 STIG RINDBORG (m):

Herr talman! Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet med undantag för mom. 3, kostnader för konkursförvaltning, där vi från moderat

sida önskar reservera oss. Jag ska i korthet säga några ord utöver det som står i betänkandet, som väl redovisar ärendet.

Hela betänkandet grundar sig på ett antal motioner. Skuldsaneringslagen kom till under finanskrisen. Den har blivit ovanligt jobbig att arbeta med. Det har uppstått köer, och lagen är svårhanterad. Den skulle må bra av konkurrens.

Vi avvaktar nu Riksdagens revisorers yttrande om hur det fungerar, som kommer i juni. Omedelbart därefter bör vi diskutera ett system med en god man. Denne har alltså inte några inkomster av verksamhet annat än när han arbetar, och man behöver inte en stor byråkrati.

Vid utmätningförrättningar är vissa pensionsförsäkringar undantagna. På den punkten är det ett önskemål att vi ska få regler som gör att den som har en sådan pensionsförsäkring ska kunna förfoga över den för att förnöja sina borgenärer. Detta bör utredas, och det är vi överens om.

Nästa punkt är förmånsrättsordningen. I mom. 3 behandlas kostnader för konkursförvaltning. Där yrkar vi bifall till reservationen. Om en förvaltare lägger ned nödiga kostnader på en egendom med speciell förmånsrätt ska han rimligen få ersättning för de kostnader han har haft för sina utredningar och analyser, om de är befogade. Detta bör ses över omgående.

En enig kommitté och ett enigt lagutskott har ansett att man bör göra en paketlösning. Såvitt jag vet ligger nu ärendet hos justitieministern. Det måste komma fram omgående. Vi ska ordna så att vi gör förändringar i konkurslagen under en period då vi inte har så många konkurser. I det läget kan man i stället använda tiden till att se till att det blir så förnuftigt som möjligt.

Inga andra än de jurister av olika kategorier som sysslar med konkurser tjänar på att man har en massa förmånsrättsordningar. Det gäller att inskränka dem så mycket som möjligt. Säkerheten för de anställda bör ordnas genom ett försäkringssystem.

Frågan om ränta vid indrivning bör ses över. Det är vi också överens om. På den punkten finns inga reservationer. Men i sammanhanget vill jag nämna att man bör titta på den ränta som staten under olika benämningar tillgodogör sig när den inte får in aktuella belopp, bl.a. i samband med processer om hur stor skatten ska bli.

Med detta yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet, med reservationen under mom. 3 som enda undantag.

Anf. 2 ROLF ÅBJÖRNSSON (kd):

Herr talman! Jag har kanske inte så förfärligt mycket att tillägga utöver det som Stig Rindborg redan har anfört. Vi kristdemokrater står också bakom betänkandet med undantag för mom. 3, där vi har en reservation.

Jag ska i alla fall säga några ord. Det är nu tio år sedan Insolvensutredningen lade fram sitt förslag till lagstiftning inom det här området. Vi kan i dag konstatera att vi ännu inte har en lag som fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Det är intressant att se resultatet av Riksdagens revisorers förstudie, som redovisas i betänkandet. Där sägs bl.a. att det av redovisningen framgår att antalet inkomna ärenden till kronofogdemyndigheterna har

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Insolvensrättsliga
frågor*

minskat de senaste åren. Ärendebalansen har emellertid trots det ökat, liksom handläggningstiderna.

Det sägs också i förstudien att skuldsaneringsärendena blivit mer komplicerade och förfarandet mer tungrott än vad som förutsågs vid skuldsaneringslagens tillkomst. De gäldenärer som går igenom samtliga steg i skuldsaneringsprocessen utsätts för en omständlig och lång process, anför man.

Det är dessa förhållanden som ligger bakom min motion i det här ärendet.

Samtidigt finns en positiv skrivning i betänkandet, där man säger att det enligt utskottets mening inte kan uteslutas att förändringar kan behöva göras i lagstiftningen eller andra åtgärder vidtas i syfte att få till stånd ett snabbare, effektivare och mindre kostsamt förfarande. Men vi ska avvakta Riksdagens revisorers genomgång av dessa förhållanden, och det tycker jag är riktigt.

Jag vill dock ändå notera det i sammanhanget anmärkningsvärda att vi 1990 genom studiebesök i Danmark kunde konstatera att man där hade en skuldsaneringslag som fungerade väl. Då kostade ett ärende knappt 10 000 kr. Vad jag kan se av utredningen här, så ligger kostnaderna i dag på ca 25 000 kr per ärende i Sverige, men jag tror faktiskt att den siffran är tilltagen i underkant.

Det är märkvärdigt att vi absolut inte kan ta till oss lösningar på lagstiftningsproblem som gjorts på andra håll.

I det här fallet är väl det mest anmärkningsvärda att man har infört ett extremt krångligt, tungrott och besvärande system för alla inblandade. Tyvärr tror jag inte att vi löser problemet genom att kronofogdemyndigheten får beslutsrätt. Det skulle möjligen kunna vara ett steg att något förenkla det hela genom att man tar bort den kommunala förhanteringen, men det strider egentligen mot Europarätten, och måste avgöras av tingsrätt eller domstol.

Dessutom är kronofogdemyndigheten till sin natur ett exekutivt myndighetsorgan, och i det här sammanhanget vore det lämpligare att privatisera den här delen genom att helt enkelt ha en god man, och sedan ett förfarande i domstol. Det behöver alltså inte vara särskilt komplicerat.

Sedan har vi kostnaderna för konkursförvaltning. Det är lite väl vagt i utskottets betänkande – man förutsätter det ena och man förutsätter det andra. Vi måste väl ändå vara lite mer krävande gentemot Regeringskansliet i en sådan här fråga. Tyvärr finns det en benägenhet att sådana här i och för sig detaljartade lagstiftningsfrågor hamnar lite vid sidan om, särskilt när man i Regeringskansliet säger att alla krafter nu absorberas för ordförandeskapet. Då skulle vi nästan ha lagstiftningsmässig time-out här i över ett år – och det kan inte vara rimligt. Vi måste på olika sätt medverka till att det inte blir på det viset.

Avslutningsvis har vi det här intressanta med förmånsrättsordning och företagsrekonstruktion. Att en teknisk lagstiftning av denna art ska vara så fruktansvärt svår att få genomförd är egentligen en gåta! Det gick inte mycket bättre under de borgerliga regeringsåren heller, och nu befarrar jag nästan att det har kört fast igen. I varje fall går det oerhört trögt, trots att man som Stig Rindborg tidigare har sagt här har en enig utredning i ryggen och ett parlamentariskt förankrat förslag. Det finns alltså en

politisk lösning som bara skulle vara att genomföra. Ändå fastnar det i Regeringskansliet!

Skulle det bli så att man inte kan få ur sig ett lagstiftningsförslag tycker jag att det är utomordentligt beklämmande. Då kan man nästan notera att man har en expeditionsminister, och inte en regering och vad man menar med en sådan. Det vore också utomordentligt sorgesamt om Sverige skulle vara ett av de få länder i världen som inte har en modern rekonstruktionslagstiftning.

Ska en sådan ny lagstiftning genomföras så är det väl en lämplig tid att göra det nu, i en högkonjunktur. Det dröjer inte länge förrän vi kommer att få nya bekymmer – vi har redan sett de första IT-bolagen i konkursammanshang. Det vore alltså en torftighet ur lagstiftningsynpunkt av utomordentlig art om man inte kan ta sig förbi den banklobbyism som det ju är fråga om. Det är klart att bankerna per definition i alla lägen alltid värnar sitt eget intresse och sin egen vinst, och ingenting annat. Det måste man ha alldeles klart för sig. Att en socialdemokratisk regering skulle falla undan för detta tycker jag vore alldeles egendomligt.

Jag hoppas därför innerligt att vi med gemensamma krafter kan förmå en regering att prestera vad riksdagen egentligen vill ha.

Herr talman! Med det tackar jag för mig.

Anf. 3 RUNE BERGLUND (s):

Herr talman! Det betänkande som vi nu ska behandla innehåller ett antal motioner från den allmänna motionstiden i frågor omkring insolvens.

Det gäller fyra motioner som direkt eller indirekt berör skuldsaneringslagen. Två motioner handlar om konkursförvaltarens ersättning vid avveckling av konkursbo. En motion handlar om ränteuppräknings på skuld vid införsel till kronofogden, och en om slopande av förmånsrätt för skatter i konkurser.

Utskottet föreslår bifall till de tre motioner som handlar om tillämpningsfrågor i skuldsaneringslagen enligt hemställanspunkt 2 i betänkandet. Utskottet ger därmed regeringen ett tillkännagivande om att snarast komma med förslag på hur man uppnår likabehandling i skuldsaneringsprocesser. Utskottet föreslår avslag på övriga motioner och på den reservation som anmälts till betänkandet.

Herr talman! Jag ska fortsättningsvis tala om skuldsaneringslagen. Lagen har nu varit i kraft i fem och ett halvt år. Det är först nu som det går att utvärdera resultatet för de personer som blev beviljade skuldsanering för fem år sedan, eftersom skuldsaneringsperioden ska vara just fem år efter det att man har blivit beviljad skuldsanering.

Hur har utfallet blivit? Har lagen fungerat tillfredsställande? Det är frågor som vi inte har något svar på i dag. Vi kommer att få svaret – troligen i år. Det är många som är intresserade av hur lagen fungerar. Riksdagens revisorer ska göra en studie över avslutade skuldsaneringsärenden som förhoppningsvis ska bringa klarhet. Man avser även att belysa gäldenärens situation efter saneringsperioden. Revisorerna granskar just nu tillämpningen av skuldsaneringslagen. Det arbetet ska vara klart om ett par månader.

Konsumentpolitiska kommittén som nyligen kom med sitt betänkande har också ett avsnitt där man i huvudsak behandlar kommunernas

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Insolvensrättsliga
frågor*

roll i skuldsaneringens första steg. Konsumentverket har utvärderat. Lagutskottet har genomfört en stor hearing i frågan.

Man kan säga att lagen har rönt ovanligt stor uppmärksamhet i flera olika sammanhang. Det betyder att man anser den vara ett viktigt instrument för att rehabilitera överskuldsatta personer som av olika skäl inte bedöms kunna klara ut sin skuldsättning på egen hand.

Den kritik som har riktats genom åren har gällt att lagen har tillämpats olika i skilda delar av landet och att kommunerna som ska hjälpa den skuldsatte med första steget i saneringsprocessen haft varierande resurser och kompetens för uppdraget. Arbetet har också varit byråkratiskt och tidsödande, har man ansett.

Trots kritiken har ett betydande antal ärenden slutbehandlats av kronofogdemyndigheterna och många människor har fått skuldsanering beviljad genom kronofogden eller via beslut i tingsrätten. Det tar tid att få en ny lag att fungera tillfredsställande. Det måste vi vara medvetna om.

Det vi nu ber regeringen se över är de signaler vi fått om att pensionsförsäkringar bedöms olika i skilda delar av landet. På vissa platser anses pensionsförsäkringar inte behöva räknas in i underlaget, medan man på andra håll räknar pensionssparandet som en tillgång vid ansökan om skuldsanering. Det är naturligtvis inte tillfredsställande. Det är viktigt att människor behandlas lika oavsett var de bor i landet.

Det som frågan gäller är huruvida sparade pensionsmedel ska kunna tas ut i förtid och användas till att betala förfallna skulder. I dag är försäkringslagen mycket restriktiv när det gäller förtida uttag och återköp.

Detta kan också vara skälet till att man på vissa håll inte räknar in pensionsförsäkringar i underlaget. Man kan anse att det är meningslöst att räkna in tillgångar som inte går att realisera.

Utskottet har låtit remissbehandla motionerna i frågan. Sammanfattningar av svaren finns i betänkandet. Vi kan konstatera att svaren i likhet med myndigheternas tillämpning är olika. Det finns olika uppfattningar även hos remissinstanserna om hur pensionssparande ska behandlas vid ansökan om skuldsanering.

Några tycker att pensionstillgångar inte ska utgöra hinder för att inleda en process medan andra tycker att en generell dispens bör tillämpas som gör tillgångarna tillgängliga. Alla tycks dock vara ense om att en enhetlig tillämpning är ett viktigt mål att uppnå.

Det finns i sammanhanget ett antal frågor som vi som lagstiftare måste ställa oss.

Hur påverkar ett tvingade återköp eller förtida uttag den skuldsattes sociala situation på lång sikt?

Om vi bestämmer oss för att återköp ska bli ett generellt dispensförfarande för att få inleda skuldsanering, ska det då gälla allt pensionssparande, även det som ligger under de 0,5 basbelopp som i dag är avdragsgillt i deklarationen för senare beskattning?

Vilken bedömning gör vi av det framtida pensionssparandet? Kommer det att öka när vi infört det nya pensionssystemet? Det nya pensionssystemet skiljer sig från ATP:n. I ATP:n visste man utfallet men inte kostnaden. I det nya pensionssystemet vet vi kostnaden men inte utfallet. Betyder det att fler blir osäkra om den framtida pensionen och därför kanske redan från 20-årsåldern pensionssparar några hundralappar i må-

naden för att säkra ett lite bättre pensionsutfall? Hur kommer avkastningen från premiepensionen att bedömas? Är det ett privat eller ett offentligt sparande som kan undantas från ett eventuellt dispensförfarande i skuldsaneringsärenden? Hur kommer det att se ut mänskligt och socialt om praktiskt taget alla i framtiden har ett privat pensionssparande utom de som har varit föremål för skuldsanering?

Det är vi och regeringen som ska göra den svåra bedömningen.

Herr talman! Det är många frågor som ska belysas när man tar ställning till hur pensionsfrågan ska hanteras i skuldsaneringsärenden.

Anf. 4 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Angående de insolvensrättsliga frågorna vill jag börja med att instämma i lagutskottets förslag.

Myndigheternas olika bedömningar angående dispens för återköp av pensionsförsäkringar i anslutning till skuldsanering har bidragit till flera riksdagsmotioner. Vid skälighetsbedömningar om en skuldsanering ska beviljas eller ej har pensionsförsäkringens kommit att spela en mycket viktig roll. Ska den betraktas som en tillgång, och är tillgången realiserbar?

Under ärendets gång har nästa steg varit dispensansökan hos skattemyndigheterna. Några har fått avslag på begäran om dispens för återköp medan andra har beviljats detta. Då har frågan uppkommit om inte kronofogdemyndigheternas beslut att inleda skuldsanering ska vara skäl nog för dispens för återköp. Den här bristen på enhetliga bedömningar bör naturligtvis rättas till. Dagens olika hanteringar ställer ju till problem inte bara för individen utan också inom myndigheterna. Lagutskottet föreslår bifall till motionerna och är enigt i att uppmana regeringen att återkomma med förslag till åtgärder.

För övrigt har jag bara valt att kommentera mom. 4 som gäller förmånsrättsordningen. Lagutskottet har här behandlat en motion som berör statens förmånsrätt för skatter och avgifter. Här finns det inga reservationer från Centerpartiet, men det finns ett särskilt yttrande tillsammans med övriga borgerliga partier. Skälet är att förslagen i Förmånsrättskommitténs huvudbetänkande för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Jag instämmer i kommitténs förslag att det är viktigt att åstadkomma en helhetslösning. Förändringar inom förmånsrätten berör, utöver staten, även kreditmarknaden och övriga fordringsägare.

Jag har inget övrigt att säga när det gäller LU17, utan instämmer i det som står i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Insolvensrättsliga
frågor*

7 § Immaterialrättsliga frågor

Föredrogs
lagutskottets betänkande 1999/2000:LU18
Immaterialrättsliga frågor.

Anf. 5 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! I lagutskottets betänkande nr 18 för innevarande riksdagsår behandlas ett antal yrkanden från den allmänna motionstiden rörande olika upphovsrättsliga ämnen. Från moderat håll har vi lagt fram tre reservationer och två särskilda yttranden som jag något tänkte beröra i det här inlägget.

Den första reservationen, bakom vilken även kristdemokrater, folkpartister och centerpartister sluter upp, behandlar behovet av ett skydd för s.k. bruksmodeller. Av EU:s 15 medlemsstater är det för närvarande bara Sverige, Storbritannien och Luxemburg som i sin rättsordning saknar denna skyddsform, låt vara att de sinsemellan delvis skiljer sig åt något. I det förslag som för närvarande diskuteras inom EU när det gäller harmonisering av bruksmodellskydd för uppfinningar tar man bl.a. sikte på att det ska vara en enkel och snabb registrering och att villkoren för ett skydd sätts lägre än för patent. Men samtidigt ska de vara preliminära eller kunna vara preliminära i avvaktan på att patent meddelas.

Genom en snabbare och förenklad handlägningsprocess, som i det här fallet inte innefattar förprovning av nyhetsvärde och uppfinningshöjd, blir kostnaderna för den som ansöker lägre. Ett snabbare ekonomiskt utnyttjande även av en uppfinning som till begränsad del utgör ett framsteg kan, menar man, bidra till att stärka konkurrenssituationen, kanske framför allt för små och medelstora företag. Skyddstiden föreslås vara sex år från ansökningsdagen med en möjlighet till förlängning i maximalt fyra år, dvs. två gånger två år.

Herr talman! Lagutskottet behandlade den här frågan även förra våren. Även då föreslog utskottet ett avslag på ett liknande yrkande med hänvisning till det pågående arbetet inom EU i denna del.

Vi menar nu, som då, att det är angeläget att regeringen inom EU verkar för att arbetet med denna skyddsform påskyndas och att den får en sådan utformning att den kan bli ett effektivt och praktiskt användbart instrument för små och medelstora företag.

En annan fråga som vi finner angelägen att lyfta fram i det här sammanhanget rör rätten till kopiering för enskilt bruk. Det är en rätt som förvisso också kan missbrukas. Den tekniska utvecklingen har medfört en möjlighet att mångfaldiga kopior på ett sätt som inte sällan ligger utanför det egentliga privatlivets sfär. Det märks t.ex. inom skola och utbildning där kurslitteraturen i till synes allt högre utsträckning kopieras i stället för att köpas i bok- eller kompendieform.

I förlängningen drabbar detta läromedelsförlagen och författarna, och inte minst prisbildningen på läroböcker. Utan en rimlig författarsättning blir det färre villiga läroboksförfattare och färre läroböcker på marknaden. Små upplagor tenderar dessutom att driva upp priset till nivåer som gör det än mindre angeläget för studenter att köpa litteraturen.

Det kan möjligen vara motiverat att något avvakta utvecklingen av arbetet med EU-direktivet om upphovsrätten i informationssamhället.

Men i väntan därpå synes det oss, och också Kristdemokraterna och Folkpartiet, välmotiverat att nu uppdra åt regeringen att dels kartlägga omfattningen av den otillåtna kopieringen, dels studera vilka konsekvenser i övrigt en otillåten kopiering kan föra med sig. Resultatet av denna kartläggning skulle sedan få tjäna som underlag och vägledning för en bedömning av vilka lagstiftningsåtgärder som eventuellt kan vara påkallade.

Herr talman! Vi menar att riksdagen bör ge regeringen detta till känna som sin mening.

I reservation 6 uttrycker såväl moderater, kristdemokrater, folkpartister som centerpartister den gemensamma synen att vi nu, i likhet med vad Kulturutredningen slog fast i sitt slutbetänkande år 1995, anser tiden mogen att slopa ordningen med att staten ska utse ordförande och ytterligare två ledamöter i upphovsrättsorganisationen STIM:s styrelse. STIM har nämligen sedan länge nått en så solid och välorganiserad och inte minst stark finansiell ställning att den inte längre ska behöva vara beroende av statens förlängda arm in i dess styrelse.

Dessa tre reservationer som jag nu kortfattat redogjort för berör alla i och för sig angelägna immateriella spörsmål, men för tids vinnande, herr talman, inskränker jag mig här nu till att yrka bifall till reservation 1.

Låt mig till sist bara i korthet nämna något om de båda särskilda yttranden som vi moderater, och i ett av dem dessutom tillsammans med Folkpartiet, har fogat till det här betänkandet. Vi konstaterar att skyddet för de immateriella rättigheterna generellt bör och behöver stärkas och att det t.ex. för en del konsthantverkare är svårt att få sina verk skyddade från plagiering och massframställning i annat land. Trots att skärpta lagstiftningsåtgärder mot intrång i de immateriella ensamrätterna beslutades av riksdagen våren 1994 genom ändringar i flera berörda lag- och regelverk tycks det ändå vara svårt att effektivt hålla stånd mot t.ex. plagiering. Det här bör regeringen hålla ett vakande öga på, inte minst vid arbetet med att ta fram EU:s grönbok om bl.a. pirattillverkning på den inre marknaden, och beakta hur befintliga regelsystem på bästa sätt ska kunna tillämpas och efterlevnaden i praktiken kunna kontrolleras.

I ett särskilt yttrande om biotekniska uppfinningar konstaterar vi dessutom att det finns ett värde i att ha strikta etiska regler för biogenetisk forskning som uttrycker respekt för den mänskliga värdigheten. Men att måla upp skräckbilder av forskare och företag tjänar dock inte några seriösa forskningsändamål till naturens fromma när det t.ex. gäller kampen mot vissa sjukdomar. Kunskapsrön, herr talman, om människans och djurens existerande och levande mikrostrukturer bör inte patenteras då det bl.a. skulle kunna hindra den fria forskningen och stimulera osund konkurrens. Att å andra sidan förbjuda patent på all tillämpning av biogenetiska uppfinningar vore samtidigt att frånta forskningen alla investeringar som härrör just från den privata sektorn.

Men, som sagt, herr talman: bifall till reservation 1.

Anf. 6 TASSO STAFILIDIS (v):

Herr talman! Jag vill att den här debatten ska kretsa kring frågor som rör vad som kan vänta oss i morgondagens gryningsljus. Jag vill ta med er genom vetenskapliga landvinningar som kommer att forma vår gemensamma framtid, en morgondag som redan börjat gry och där fantasi

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Immaterialrättsliga
frågor*

förvandlats till vetenskaplig realitet, bl.a. genom att öppna vägen för det som för ett par år sedan var otänkbart – patentering av kloning och genmanipulering.

I filmen *Pojkarna från Brasilien*, baserad på en bok av Ira Levin, förmedlas den oroande tanken på en nazistisk konspiration för att kлона en armé av moderna Adolf Hitler-kopior.

Under det tredje året innan slutet av det andra årtusendet, dvs. 1997, vaknade världen upp till en nyhet som skakade biologin. Den dagen presenterades vi för Dolly, ett sex månader gammalt lamm som hade klonats direkt ur en cell tagen ur bröstvävnaden på en vuxen donator. Klonandet av Dolly bröt en biologisk och teknologisk gräns. Ett får kan framställas i flera genetiskt identiska exemplar!

Herr talman! Nu kan man tycka att Dolly bara är en tacka, och det kanske vi ska tacka för, och när jag i dag står här och debatterar återstår det ännu att kлона en människa. Vad är sannolikheten för att det kommer att hända? Hur troligt är det att en teknik som utvecklats på får kan överföras till vår egen art? Hur snart kommer det att ske? Herr talman! Har det redan skett?

Att forskningen i dag uppehåller sig kring bioteknik har politiska konsekvenser men det är inte de konsekvenserna vi ska debattera i dag, utan det är patent på bioteknik som är föremål för den här debatten.

Någon kanske undrar varför den är problematisk. Jo, genom att det beviljas patent till den här verksamheten så legitimeras den på samma gång. Vi i Vänsterpartiet känner en oro inför ett samhälle som legitimerar en verksamhet där växter, djur, vävnader och kroppsdelar från människor genmanipuleras för vinnings skull.

Alltsedan slaveriets avskaffande vänder vi oss emot tanken på en egendomsrätt förknippad med människan och hennes kropp. Det finns också en allmän konsensus mot kommersiell hantering av organ för ändamål som rör transplantation. Frågan är hur vi ska kunna vidhålla detta samtidigt som majoriteten i utskottet intar den ståndpunkten att det är legitimt att bevilja patent på mediciner framställda ur mänsklig vävnad eller på t.ex. genetiskt förändrade benmärgsceller.

Herr talman! För mig ter sig ord som kloning och genmanipulering som illavarslande. De väcker minnen av bilder från filmer som *Pojkarna från Brasilien*. Filmen förmedlar onda nazistiska avsikter att ta över världen. Hur troligt är det att regeringar eller organisationer kommer att använda kloning eller genmanipulering som ett verktyg för att bygga framtida samhällen med medborgare framavlade för att uppfylla specifika behov? Förhoppningsvis kommer inte utvecklingen att gå mot det scenario som Ira Levin målar upp i filmen *Pojkarna från Brasilien*. Men jag och Vänsterpartiet känner oro inför vad staten legitimerar genom lagstiftningen.

Herr talman! Den stora frågan som vi bör förhålla oss till är om patentsystemet är lämpligt för gentekniken. Som kanske framgått av vad jag tidigare sagt ställer gentekniken många och svåra frågor om liv och död, moral och ansvar. Givetvis öppnar den också för många fantastiska möjligheter, möjligheter i positiv bemärkelse. Men Vänsterpartiet anser att det finns för många nackdelar och djupa gropar att falla i.

Vänsterpartiet anser att ett skäl mot patentbarhet på mikroorganismer, växter och djur är hänsyn till sydländer. Denna debatt rör alltså även

relationen mellan nord och syd. Länder i syd är i allmänhet beroende av exportvaror, vilket gör dem oerhört sårbara. Nya genförändrade och patenterade grödor kan bli alltför dyra för länder i syd. Om dessa nya produkter konkurrerar ut de gamla sydprodukterna kan detta bidra till att klyftan mellan nord- och sydländer vidgas ytterligare. Hur bra är det? Hjälper vi till att gräva deras grop?

Jag skulle även vilja rikta fokus mot det lidande som djur utsatts och alltjämt utsätts för – allt i syfte att erhålla ett patent för vinnings skull. Onkomusen får t.ex. mycket lättare tumörer än andra möss. Visserligen innebär uppfinningen av onkomusen att man behöver färre försöksmöss för just detta ändamål som onkomusen används till.

Herr talman! Den fråga vi måste ställa oss är om detta ska legitimeras av staten genom patentlagstiftningen. Tydligt anser majoriteten i utskottet att patentlagstiftningen ska skydda denna verksamhet. Vänsterpartiet gör det inte.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till reservation 3 som innebär att de nationella reglerna och de internationella överenskommelserna ska ses över med inriktningen att det inte ska vara möjligt att ta patent på och äga livsformer.

Ytterligare några viktiga frågor behandlas i dagens betänkande, i vilka vi i Vänsterpartiet står bakom utskottets ställningstaganden.

Anf. 7 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Flera av de frågeställningar som tas upp i det betänkande som vi nu debatterar fanns med också vid förra årets motsvarande debatt. Jag tänker i huvudsak ägna mitt anförande åt ett par mycket aktuella och viktiga frågor som fanns med också förra året, nämligen de som handlar om förenklade patent och biotekniska patent.

Först vill jag emellertid yrka bifall till reservation nr 3 under mom. 5. Jag står givetvis bakom också övriga reservationer där kristdemokraterna finns med, men jag nöjer mig med detta yrkande.

Herr talman! Jag tar inledningsvis upp den viktiga frågan om förenklade patent, vilka brukar benämnas bruksmodellskydd. En viktig anledning till att vi kristdemokrater är så angelägna om att få till stånd en ordning i Sverige med möjlighet till förenklade patent är det faktum att sådana möjligheter redan finns i många andra länder. I dessa finns det alltså möjligheter att snabbt få nya idéer och uppfinningar förverkligade och omsatta i framställning av produkter, vilket så länge vi i Sverige inte har samma möjligheter är en konkurrensnackdel för oss. Dessutom är denna typ av skydd billigare än vanliga patent och kan därmed lättare finansieras även av enskilda uppfinnare och småföretagare som inte har samma ekonomiska förutsättningar som de stora företagen.

Det är oerhört angeläget att vi i Sverige inte gentemot andra länder hämmar nyföretagande, småföretagsutveckling och nya arbetstillfällen genom att skilja oss från omvärldens förutsättningar.

Förenklade och mindre kostsamma lösningar av typ bruksmodellskydd och en patentprocess som gör att patenten kan snabbas på är viktigt. Det är därför som vi kristdemokrater tillsammans med andra partier har en reservation där vi begär att den svenska regeringen ska verka för att arbetet både inom EU och i Sverige skyndas på vad gäller denna typ

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Immaterialrättsliga
frågor*

av skydd och att utformningen av bruksmodellsskyddet blir effektivt och ett i praktiken användbart verktyg för små och medelstora företag.

Herr talman! Jag går nu över till det avsnitt i betänkandet som behandlar biotekniska uppfinningar och patent.

Först kan man konstatera att tekniska framsteg, forskning och upptäckter inom det biotekniska området och inom medicinsk forskning som har anknytning till livsformernas innersta beståndsdelar i dag har nått mycket långt. I kölvattnet av denna utveckling ställs dock politiker och beslutsfattare inför svåra etiska överväganden och ställningstaganden. Man kan också konstatera att utvecklingen lett till eller är på väg mot utsuddning av gränsen mellan upptäckt och uppfinning.

Under inverkan av stora multinationella företags ekonomiska intressen är det lätt att de etiska och moraliska aspekterna blir negligerade eller åtminstone inte får den tyngd som vore önskvärd för att motverka riskerna för att utvecklingen går över styr och blir ohanterlig ur ett etiskt perspektiv.

Därutöver kan man med fog befara att patent på livsformer, som gener, i många fall kommer att gynna i-världen ekonomiskt men missgynna u-länderna. Det är dessutom högst relevant att också ifrågasätta om en upptäckt av denna typ verkligen kan klassas som en uppfinning och vara patenterbar. Man bör kunna patentera tekniska metoder men inte livsformer.

Vi kristdemokrater menar att när det gäller utveckling och manipulering med liv och livsformer måste oerhörd försiktighet iakttas. Det borde vara en självklarhet att det inte ska vara möjligt att patentera gener och andra livsformer. Däremot är gentekniken i sig bevisligen mycket användbar och av stort värde, inte minst inom medicinska områden, där den redan med framgång använts.

I en av motionerna anförs ett exempel på oönskade effekter av att tillåta patent på liv. Det handlar om ett patent som ett amerikanskt företag tagit på upptäckten av gener som orsakar bröstcancer. I USA har samma företag redan monopol på analys av blodprover som kan hjälpa till att förutsäga vilka patienter som löper risk att insjukna.

Med hänvisning till etiska aspekter och oförutsebara effekter av lagar som tillåter patent på liv och livsformer menar vi kristdemokrater att den svenska regeringen måste driva frågan om att riva upp det EG-direktiv som gör det möjligt att ta patent på liv och att detta i stället omarbetas inom EU. Detta krav framförs i reservation nr 3.

Herr talman! Jag går nu över till ytterligare några motionsyrkanden. Jag börjar med frågan om piratkopiering av datorprogram och skydd av upphovsrätten inom IT-sektorn.

När det gäller upphovsrätten delar utskottet motionärernas ambition att på bästa möjliga sätt värna denna. Utskottet konstaterar att det inom EU pågår ett omfattande arbete med att anpassa de upphovsrättsliga reglerna till de nya krav som digitaliseringen och informationstekniken ställer. Utskottet noterar att frågan om skydd för tillfälliga kopior på Internet är föremål för uppmärksamhet inom ramen för detta arbete. Utskottet utgår från att de synpunkter som förts fram motionsvägen övervägs av regeringen i samband med de fortsatta överläggningarna inom EU.

Jag instämmer i detta ställningstagande men vill påpeka att den snabba utvecklingen inom IT gör att frågorna måste följas kontinuerligt, så att beredskap finns för snabbt införande av nya åtgärder när så behövs.

Nästa fråga rör kopiering av kurslitteratur. Det är faktiskt i dag ett reellt hot mot produktion av bl.a. läroböcker att kopiering av kurslitteratur är så omfattande som tycks vara fallet. Kristdemokraterna tycker att det är angeläget att utreda de faktiska förhållandena och har därför ställt sig bakom en reservation som utmynnar i ett krav på kartläggning av dels omfattningen av den otillåtna kopieringen, dels vilka konsekvenser som denna får.

I övrigt anser vi att man bör avvakta vad det pågående arbetet inom EU med direktivet om upphovsrätten i informationssamhället kommer att medföra.

Slutligen, herr talman, har vi kristdemokrater samma uppfattning i år som vi hade vid förra årets debatt vad gäller statens roll vid tillsättande av STIM:s styrelse, dvs. att staten borde avstå från att utse ledamöter i STIM:s styrelse.

Med detta är jag klar med mitt anförande.

Anf. 8 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Jag vill börja med mom. 3 beträffande bruksmodell-skydd. Alla partier har de senaste åren talat varmt om småföretagens stora betydelse för landets välfärd. Det är bland alla de små företagen som de nya jobben ska växa fram. Det är småföretagarna som är dagens hjältar. Flera politiska partier har talat om att reglerna för småföretagen måste förenklas. Ett sätt att underlätta för innovatörer och småföretagare är att gå från ord till handling och införa ett patentskydd för enklare uppfinningar.

Genom införande av s.k. bruksmodellskydd, som finns i de flesta andra europeiska länder, kan både handläggningstiderna och kostnaderna minskas. Framför allt ökar möjligheterna till ett snabbt ekonomiskt utnyttjande av uppfinningen. Utöver detta kan det också medföra att fler uppfinningar förverkligas.

Dagens system är så komplicerat och trögt att det avskräcker många innovatörer som inte har stora ekonomiska resurser bakom sig från att söka patent. I snitt tar det cirka tre år från patentansökan till dess att beslut har meddelats. Risken finns att många goda idéer aldrig kommer så långt som till patentansökan, alternativt att idén säljs till företag som kanske har sin verksamhet i andra länder. Det här är inte bra – varken för uppfinnaren eller för arbetsmarknaden.

Bruksmodellskydd är speciellt av intresse för småföretag, och jag kan förstå att stora företag, t.ex. inom industrin, ställt sig negativa till ett sådant skydd, men det är ju inte för dem som det är anpassat. Vi är alla medvetna om småföretagens betydelse, och det vore klokt att ta parti för de mindre företagen och införa en modell som gynnar småföretagande, även om industrin inte gillar det.

Bifall till reservation 1!

Herr talman! Jag vill nu ta upp frågan om biotekniska uppfinningar. Detta område tas upp i flera motioner. Den moderna biotekniken rymmer enormt stora möjligheter, men vi ska också vara medvetna om att den inrymmer miljömässiga och sociala risker. Biotekniken är antagligen det

starkaste tekniska redskap som människan någonsin hållit i sina händer. En sådan kraftfull teknik rymmer självfallet såväl stora löften som faror. Framför allt är det svårt att överblicka och förutsäga utvecklingen.

Den biotekniska revolutionen drivs till stor del framåt av privat forskning. Men dagens regelverk ger obalans därför att de tekniska vinsterna oftast tillfaller företagen, medan riskerna till största delen får bäras av samhället.

Centerpartiet ställer sig i huvudsak positivt till en utveckling av bioteknik som kombineras med ständig vaksamhet, en öppen debatt och tydliga gränser för vad som är tillåtet. Inom det medicinska området har biotekniken varit mycket betydelsefull. Men eftersom många har begränsad kunskap om bioteknik anser vi att försiktighetsprincipen bör användas vid prövning och tillämpning av modern bioteknik.

Vad kan människan tillåta sig gentemot sig själv och andra varelser? Vi lär oss i dag snabbt alltmer om hur den levande cellen kan manipuleras, men vet fortfarande väldigt lite om hur detta påverkar den komplicerade väven i de ekologiska systemen.

Biotekniken kan tyvärr också användas för framställning av biologiska vapen. Genetiskt modifierade biologiska stridsmedel är i dag en realitet och kan snabbt resultera i nya hot. På det här området är det speciellt viktigt att internationella konventioner kommer till stånd för att kunna begränsa användandet av biologiska vapen.

Patenträttigheter är i dag på väg att ge några få stora kemiföretag ensamrätt till en allt större del av det genetiska materialet på jorden. Det är fullt rimligt att utfärda industripatent på tekniska instrument och metoder, men patent på gener och levande organismer bör absolut inte vara tillåtet. Inom Centern anser vi att patentsystem inte är lämpat för det levande området. Vi accepterar inte patent på liv.

Det skapar osunda maktförhållanden och riskerar dessutom att bli en hämsko för teknikens positiva utveckling. Patent på liv är oetiskt. Det kommer även med stor säkerhet att begränsa det fria utbytet inom forskningen. Gränserna för vad som är patenterbart dras redan med tolkningsproblem. Vi anser därför att regeringen måste aktivt arbeta för att motverka patent på liv i EU, i WTO och inom EPO. Jag vill därför instämma i tidigare yrkande angående reservation 3.

Herr talman! Jag går över till att behandla frågan om offentliga framföranden och STIM:s verksamhet. Jag anser att det är beklagligt att vi har sådana bestämmelser att ideella organisationers arrangemang med musikinslag ska belastas med avgifter. Upphovsmännens krav på ersättning för musikarrangemang som genomförs utan kommersiellt intresse hämmar de ideella organisationernas verksamhet. Det borde i stället vara så att vi underlättar för människor att mötas och uppleva musik tillsammans. Nuvarande system är både ekonomiskt och administrativt en belastning för de ideella organisationerna. Vi borde i stället införa en lagstadgad inskränkning i upphovsrätten så att de befrias från redovisning och ersättning. Jag yrkar därmed bifall till reservation 5.

Slutligen vill jag också ta upp att riksdagen även bör besluta att staten ska avstå från att inneha styrelseposter inom STIM:s verksamhet. Det är inte förenligt med det moderna samhället att staten utser ledamöter som ska ingå i en organisation som förvaltar upphovsmännens privata förmögenhet. Det är ett misstroende mot verksamheten att styrelsen inte är

beslutsför om inte minst två av statens tre ledamöter är närvarande. Jag ger stöd till reservation 6. För övrigt står jag bakom Centerns övriga reservationer.

Prot.
1999/2000:102
28 april

Anf. 9 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja försöka mig på en ideologisk diskussion. Jag ställer gärna upp bakom de reservationer och särskilda yttrandena som Folkpartiet redan har anslutit sig till. Men jag skulle gärna vilja att vi för en gångs skull för en politisk diskussion, en politisk dialog.

Med det vill jag återkomma till mom. 5 i detta betänkande, som handlar om biotekniska uppfinningar. Små barn tycker om att skrämra varandra. De målar upp spöken. De hittar på monster. Ju längre leken pågår desto farligare blir spökena, monstren och demonerna.

Hos vuxna kan denna lek mycket lätt urarta. Vi kan hamna i mycket konstiga situationer när vi tar till det vapen som rädslan är i mänskliga relationer. Vi kan utlösa irrationella, okontrollerbara reaktioner. Våldigt ofta leder rädslan till våld.

Varför tala om rädsla och våld? Därför att jag tycker att själva uttrycket patent på liv vädjar till de dunkla känslorna – rädslan och aggressiviteten.

För det första har patent på liv funnits före biotekniken. Det som kallas för växtförädlingsrätt existerar och är ett faktum.

För det andra har människan manipulerat naturen sedan urminnes tider. Det är ingenting nytt. Det som biotekniken inför är en oerhört mer raffinerad, mer exakt kunskap om det som tidigare gjordes mer eller mindre på måfå med växter och djur.

För det tredje pågår en intensiv och mycket välgrundad diskussion i världspolitiken om just var den etiska gränsen bör gå när det gäller biotekniken. Denna diskussion är mycket nödvändig. Det finns ingen grupp i samhället i dag som har monopol på etiken. Det finns förresten inga klara definitiva principiella ställningstaganden.

Med dessa frågor om det goda och det onda i kunskapen bör vi kämpa hela tiden, precis på samma sätt som vi måste kämpa med frågorna om det goda och det onda i politiken när vi försvarar demokratin. I EU finns ett mycket utvecklat arbete kring de frågorna. Det är väldigt intressant att gränsen går just mellan uppfinning och upptäckt.

Det skulle verkligen vara mycket destruktivt om kunskapen om människans inre strukturer skulle läggas under patent. Då skulle vi också hämma spridningen av kunskap. Vi vet att de nya upptäckterna om den mänskliga genstrukturen har lagts ut på Internet så fort som de nya sanningarna har blivit kända.

Men att tala om patent på liv i allmänhet och att försöka ta bort denna möjlighet att tillämpa en viss erövrad principiell kunskap till praktiska ändamål skulle vara mycket skadligt.

Det skulle vara skadligt därför att den nya kunskap som nu utvecklas och som ingen kan överskåda i dag, ingen kan se vart den leder, kräver mycket stora resurser, både mänskliga och materiella, och de privata investeringarna skulle stängas bort från detta vetenskapliga arbete. Då skulle det hela hamna i en väldigt svår situation.

Vad jag vill är att vi alla tillsammans försöker ta ställning till de här frågorna, att vi försöker lära oss så mycket som möjligt om dem och att

*Immaterialrättsliga
frågor*

vi försöker utesluta den irrationella rädslan från den politiska debatten. Vi är trots allt vuxna. Vi kan se farorna i ansiktet. Det är helt nödvändigt att titta rakt i ansiktet på det som är farligt, för då kan vi veta hur vi kan försvara oss och hur vi kan försvara andra. Tala inte om Frankenstein eller monopol på etiken när det gäller biotekniken. Det finns väldigt många krafter i den demokratiska svenska politiken och den demokratiska EU-politiken som vill försvara livet, mänsklig värdighet och som anstränger sig för att hitta de bästa lösningarna på de svåra problemen.

Detta är vad jag vill säga, och med detta yrkar jag bifall till utskottets hemställan under mom. 5.

Anf. 10 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Ana Maria Narti angående det spännande område som hon har berört i sitt anförande. Var går den etiska gränsen för patent på biotekniska uppfinningar för Ana Maria Narti och Folkpartiet?

Anf. 11 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Herr talman! Jag har redan sagt att den grundläggande kunskapen om den mänskliga kroppen och cellens konstitution och struktur bör det inte läggas patent på. Där kämpar vi tillsammans med många andra politiska organisationer för att detta inte ska få förekomma. Men tillämpningar är en helt annan sak, och där kan patent, behöver patent, accepteras.

Anf. 12 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Så har vi återigen kommit till den dag då lagutskottets betänkande rörande de immaterialrättsliga frågorna ska debatteras. I likhet med föregående år är det med ett starkt igenkännande man ser på flera av motionernas innehåll.

Jag vill inledningsvis yrka bifall till lagutskottets hemställan i betänkande nr 18 och avslag till samtliga reservationer.

Betänkandet behandlar motioner rörande såväl det upphovsrättsliga skyddet som det industriella rättsskyddet. De immateriella rättigheterna kan sammanfattningsvis beskrivas som det förmögenhetsrättsliga skydd som finns för den mänskliga kreativiteten och uppfinningsrikedomen. Det ger kompositören rätten till en inkomst från sitt skapande, och det ger ingenjören en långsiktig avkastning på sin uppfinning. Över huvud taget kan sägas att dessa rättigheter på flera sätt garanterar dig och mig möjlighet att skörda frukten av vetenskapliga framsteg och konstnärliga skapelser. Dessa rättigheter är något som vi med en klok lagstiftning ska värna och skydda. På detta sätt kan vi garantera framtidens medborgare en hög teknisk utveckling och nya konstnärliga upplevelser av hög kvalitet.

Herr talman! I det föreliggande betänkandet behandlas ett tjugotal motionsyrkanden. Jag kommer här enbart att koncentrera mig på de reservationer som avgetts i anledning av betänkandet.

Jag inleder med kommentarer rörande de motioner som berör frågan om införande av bruksmodellskydd som ett komplement till det industriella rättsskyddet. Bruksmodellskyddet innebär, som många talare tidigare mycket riktigt påpekat, en billigare form för att på ett tidigt stadium garantera ensamrätten till en innovation. Framst har det anförts att detta kan

garantera de små och medelstora företagens konkurrenskraft genom att det möjliggör ett tidigare ekonomiskt utnyttjande av uppfinningen. I sak är vi socialdemokrater överens med reservanterna om att införa ett snabbt, billigt och effektivt sätt att skydda uppfinningar, vare sig det handlar om bruksmodellskydd eller att ytterligare förenkla patentansökningsprocessen.

De signaler som vi socialdemokrater erfarit är dock inte så entydiga vad gäller fördelarna med ett bruksmodellskydd. Om de tolv medlemsstater inom den europeiska unionen som till dags dato tillämpar ett regelverk med denna möjlighet kan konstateras att reglerna skiljer sig åt. Ifrån industrins sida har stora tveksamheter uttalats om införandet av ett bruksmodellskydd i vårt land. För inte så länge sedan uppmärksammade Industriförbundet lagutskottet just på dessa omständigheter genom en skrivelse till lagutskottet.

Som framgår av betänkandet pågår ett arbete inom ramen för EU att harmonisera de regelverk som medlemsstaterna har för bruksmodellskydd. Vår ståndpunkt är således att den svenska regeringen ska avvakta detta arbete. Riksdagen har således ingen anledning att vidta några särskilda åtgärder i nuläget.

Ifrån Centerpartiets sida har motionerats om att göra informationstillgängligheten rörande beviljade patent större. Som framgår av betänkandet kan konstateras att ett betydande arbete pågår såväl ifrån svenska patentmyndigheters sida som inom ramen för det europeiska patentverket för att uppnå just dessa mål. Det är ett arbete som säkerligen kommer att tillgodose motionärens önskemål om en ökad tillgänglighet vad gäller beviljade patent. Vi socialdemokrater ser fram emot denna förbättrade information om patent och delar motionärens syn på önskemålet att förbättra tillgängligheten, inte minst genom de möjligheter som den nya datakommunikationen innebär. Just av denna anledning ser vi heller ingen orsak att förorda att riksdagen skulle ta några särskilda initiativ i denna fråga.

Herr talman! Jag går nu vidare och kommenterar den reservation som berör patent på biotekniska uppfinningar. Gemensamt för de motioner som lagts fram på detta område är att de uttrycker en stor oro inför den utveckling som forskningsframstegen inom det biotekniska området resulterat i de senaste åren.

Inledningsvis vill jag slå fast att jag känner en stor respekt för den oro som många människor känner inför den utveckling som den moderna biotekniska forskningen inneburit. Just därför finns det också skäl att närma sig denna diskussion med största möjliga öppenhet och stor ödmjukhet inför de argument som framförs i debatten. Vi socialdemokrater delar den uppfattning som kommer till uttryck i betänkandet, att det krävs en tydlig etisk gränsdragning vad avser det som ska kunna patenteras. I den nuvarande svenska patentlagstiftningen finns det etiska gränsdragningar för vilka patent som kan medges. I det EU-direktiv som arbetats fram finns också gränsdragningar för vad som anses godtagbart ur etisk synvinkel. Det är alltså inte så att detta område inte är omgärdat av etiska regler, vilket man ibland kan få intrycket av då man följer den debatt som förs kring biotekniska uppfinningar.

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Immaterialrättsliga
frågor*

Som jag sade tidigare är vi socialdemokrater för att det ska finnas tydliga etiska gränsdragningar, men att förorda ett förbud emot denna typ av patent torde med våra utgångspunkter vara att gå för långt.

I detta sammanhang torde det vara av intresse att påpeka bioteknikens stora möjligheter för mänskligheten, möjligheter som med stor sannolikhet skulle begränsas betänkligt om ett förbud skulle komma till stånd. Biotekniken ger oss ju inte bara etiska och moraliska dilemman. Den ger oss också nya kunskaper, inte minst inom medicinen och läkemedelssektorn.

Herr talman! Jag skulle vilja åskådliggöra mitt resonemang genom att gå tillbaka i historien ett ögonblick. För lite mer än hundra år sedan uppfann människan bensinmotorn. Tänk, om vi i det samhälle som vi då levde i hade menat att detta var något omänskligt, vilket det säkerligen fanns de som hävdade. Hur skulle vi då ha kunnat bygga det samhälle som växte fram här i den rika delen av världen under 1900-talet?

Uppfinnandet av bensinmotorn har inneburit mer rationella produktionsmetoder för industrin, den har inneburit en ökad rörlighet för människan. Med mer vetande kan vi i dag konstatera att bensinmotorn inte bara haft fördelar, den är också en av våra värsta miljöförstörare. Kunskapen om just detta har tvingat människan till att förbättra tekniken så att mindre utsläpp sker. Vad jag vill åskådliggöra med detta är att den mänskliga utvecklingen av kunskap och teknik ofta är dubbel, att det så att säga alltid finns bra och dåliga sidor av en utveckling.

I ett öppet och demokratiskt samhälle är det en mänsklig drivkraft att alltid förbättra de dåliga sidorna. På detta sätt föds ny kunskap. Det kommer alltid att finnas etiska och moraliska dilemman i spåret av den mänskliga utvecklingen. Låt oss möta den med stor öppenhet och stor förståelse för olika argument, inte med förbud. Vi har anledning att återkomma i denna fråga i samband med att regeringen kommer med ett förslag om införlivandet av EU-direktivet om patent på biotekniska uppfinningar i den svenska patentlagstiftningen.

Herr talman! Jag övergår nu till att kommentera de reservationer som berör upphovsrätten. I en motion av Stig Rindborg hemställs om en kartläggning av omfattningen av svenska studenters kopiering av läromedel. I den svenska upphovsrättslagstiftningen finns ett antal inskränkningar gentemot upphovsrätten. En av dessa inskränkningar är rätten att kopiera enskilda exemplar för privat bruk.

Frågan om inskränkningarna i upphovsrätten har varit föremål för diskussion vid ett flertal tillfällen. Förra året beslutade den svenska riksdagen att införa den s.k. kassettersättningen till upphovsmännen, främst för att tillskapa en bättre ekonomisk ersättning till upphovsmännen för den privata kopiering av musik och film som görs. Grunden för den socialdemokratiska synen vad gäller inskränkningarna i upphovsrätten är att de så långt det är möjligt ska bevaras.

Det arbete som bedrivs inom ramen för den europeiska unionen om ett direktiv rörande upphovsrätten i informationssamhället berör motionens frågeställningar. Mycket talar för att direktivet kommer att bevara inskränkningarna om kopiering för privat bruk. Vidare finns tecken på att direktivet också kommer att utöka möjligheterna till ersättning till upphovsmännen. Det finns således ingen anledning för riksdagen att ta några initiativ inom detta område för tillfället.

Herr talman! Avslutningsvis skulle jag vilja kommentera de reservationer som behandlar de upphovsrättsliga rättigheter som finns inom det musikaliska området och STIM:s verksamhet.

De avgifter som arrangörer erlägger till upphovsmännen bestäms i särskilda avtal mellan dessa och STIM. Avgiftens storlek är baserad på arrangemangets storlek och i normalfallet vad gäller föreningslivet av en mycket begränsad kostnad. Föreningslivet och studieförbunden ses i vårt land som en viktig del av vår demokrati. Genom föreningslivet ges människor möjligheter att odla sina olika intressen utifrån ett demokratiskt arbetssätt. Men föreningslivet är inte gratis.

För oss som är föreningsmänniskor är det ingen nyhet att man måste ha en god ekonomi för att kunna bedriva en god verksamhet av hög kvalitet för sina medlemmar. Just av denna anledning ger staten, landstingen och kommunerna inte oansenliga belopp till folkrörelserna. En del av dessa kostnader består givetvis av att ge föreningsmedlemmarna och allmänhet en god musikalisk kultur. En del motioner ger uttryck för att föreningslivet ej ska behöva erlägga ersättningar till STIM i samband med musikaliskt underhållning vid olika möten.

Herr talman! Socialdemokraternas grundinställning är att även föreningslivet har ett ansvar gentemot upphovsmännen. Därför ska föreningslivet bidra till upphovsmännen, däribland STIM. Självfallet ska föreningsmedlemmar och allmänhet ges tillfällen att ta del av vårt musikaliska kulturarv på rimliga villkor. De ekonomiska villkor som i dag råder ser vi som rimliga för föreningslivet, och således finns det ingen anledning att förorda några förändringar i den upphovsrättsliga lagstiftningen av detta skäl.

Till sist vill jag även kommentera statens styrelserepresentation i STIM. Det synes enligt oss socialdemokrater ganska märkligt hur reservanterna å ena sidan vill underlätta för föreningslivet vad avser kraven på att erlägga ersättning till STIM. Å andra sida vill man minska det statliga inflytandet i STIM genom att ta bort den statliga styrelserepresentationen.

Herr talman! Faktum är att den statliga styrelserepresentationen ger möjligheter att framföra synpunkter direkt till upphovsmännen till gagn för allmänhet och föreningsliv. Detta är väl ingen dålig möjlighet till inflytande gentemot de musikaliska upphovsmännen?

Jag yrkar återigen bifall till hemställan i lagutskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 13 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Jag har bara några kommentarer med anledning av Anders Berglövs anförande.

Först när det gäller bruksmodellskyddet konstaterar jag att Sverige i likhet med Storbritannien och Luxemburg är de enda tre staterna i EU som för närvarande inte har någon form av bruksmodellskydd. Det är tänkt att vara ett sätt för inte minst små och medelstora företag att kunna få skydd för uppfinningar med begränsat verks- och nyhetsvärde. Det är ett sätt att stimulera småföretagsamheten.

Det är riktigt som Anders Berglöv säger, att Industriförbundet har varit tveksamt till den här ordningen, och man har värdefulla synpunkter som borde tas i beaktande vid utarbetande av de bestämmelser som ska

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Immaterialrättsliga
frågor*

reglera bruksmodellskyddet. Men att för den skull avstå från möjligheten menar vi är felaktigt. Man kan gå vidare. Resultatet får så småningom framgå av hur bestämmelserna utformas inom EU. Det är viktigt att man kommer loss här. Det har väntats för länge.

När det gäller upphovsrätten konstaterar jag att de inskränkningar som socialdemokraterna talar sig varma för skulle kunna innebära – om jag förstår Anders Berglöv rätt – att det är i sin ordning att studenter vid universitet och högskolor t.ex. kopierar kurslitteratur och facklitteratur. Det kan väl ändå inte vara korrekt?

Anders Berglöv sade att den statliga representationen i STIM:s styrelse är en förutsättning för att ersättning ska utgå. Men det finns ju andra upphovsrätsorganisationer som inte har statliga representanter i sina styrelser och som också uppbär ersättning och där uttaxerandet av ersättning går alldeles utmärkt bra.

Anf. 14 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Jag ska inleda med några kommentarer om bruksmodellskydd. Av reservationen framgår att man tycker att det går för långsamt. Det är väl alltid önskvärt att det går tillräckligt fort. Men betänk dock att det inte är någon lätt uppgift som den europeiska kommissionen har. Man ska alltså närma tolv i princip väldigt skiljaktiga lagstiftningar på bruksmodellområdet till varandra.

Vi socialdemokrater har aldrig sagt att vi avstår – som Henrik S Järrel uttryckte det – från bruksmodellskyddet. Vi har sagt att vi vill avvakta tills det finns ett gemensamt direktiv från den europeiska kommissionen. Då kan vi se hur vi ska hantera detta i förhållande till den svenska patentlagstiftningen.

När det gäller studenters kopiering tycker jag att reservationen andas lite spekulation. Man utgår ifrån att studenter har ett visst beteendemönster. Den nya tekniken påverkar nog inte bara studenterna, utan den påverkar säkert många andra områden som berörs av upphovsrätten.

Som jag sade är privat kopiering en tillåten inskränkning. Jag tror att det kanske behövs modifieringar när det gäller detta, och det håller även den europeiska unionen på att titta på. Vi kanske har anledning att återkomma till just detta.

När det gäller att anpassa till teknik är det väl inte bara någonting som vi som lagstiftare har att göra, utan det är väl även ett ansvar som huvudmännen kanske borde ta ibland.

Anf. 15 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Anders Berglöv konstaterar att det inte är någon lätt uppgift. Nej, hela det immaterialrättsliga området är ett ganska knepigt rättsområde. Därom är vi helt ense. Det får dock inte innebära att regeringen hesiterar inför möjligheten att arbeta med t.ex. bruksmodellfrågorna både nationellt och på EU-nivå. Jag menar fortfarande att här har regeringen tövat lite för länge. Vi menar att riksdagen mycket väl skulle kunna ge regeringen till känna att här är det viktigt att man skyndar på och försöker komma till skott, så att också Sverige får del i och av ett bruksmodellskydd.

När det gäller upphovsrätten menar Anders Berglöv att det är en spekulation från reservanternas sida. Men varför inte använda sig av möjlig-

heten att inventera hur det förhåller sig med studenterna och frekvensen av kopierande av kurslitteratur? Vi vet ju väldigt lite om det. I reservationen menar vi att i stället för att spekulera så låt oss ge regeringen i uppdrag att undersöka denna marknad, så att vi får en bättre uppfattning om hur det verkligen förhåller sig för att sedan kunna gå vidare. Det kanske inte behövs någon lagstiftning, men det vet vi inte förrän vi har fått se hur frekvensen fördelar sig.

Vi har ju varit uppvaktade i utskottet, som Anders Berglöv mycket väl vet, av företrädare för läroboksförfattare och förlag som klart har uttalat sitt stora ogillande och sin oro inför den här utvecklingen.

Anf. 16 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Jag tror inte riktigt, som Henrik S Järrel antyder här, att regeringen sitter med armarna i kors i fråga om bruksmodellskyddet. Jag tror säkert att den svenska regeringen följer den här diskussionen och de diskussioner som pågår i arbetsgrupperna inom ramen för kommissionens arbete.

Jag finner det lite märkligt att den svenska regeringen skulle agera pådrivande när det gäller en lagstiftning som vi inte ens har. Jag tror att det är rimligt att de tolv medlemsstaterna först hittar något slags gemensam nämnare så att vi har någonting att utgå från.

När det sedan gäller studenternas kopiering står jag fast vid att jag tycker att det är lite spekulativt att just utpeka studenterna som en speciell grupp som missbrukar saker och ting. Det pågår ett arbete inom den europeiska unionen, och återigen: Vi har anledning att avvakta detta.

Anf. 17 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Nu har Henrik Järrel tagit upp den fråga som också jag hade tänkt ställa om bruksmodellskydd. Jag tyckte att det var intressant när Anders Berglöv tidigare här sade att det inte finns någon anledning att göra någonting när det gäller bruksmodellskydd som vi saknar här i Sverige, för det är i alla fall under hela tio år som vi har diskuterat frågan.

Sedan var min fråga, som jag delvis har fått svar på nu, hur Socialdemokraterna ställer sig till EU-kommissionens åsikt att man ska åstadkomma ett enklare patentförfarande och att vi ska acceptera ett sådant. Vi förlorar ju en hel massa tid. Vi har redan gjort det och därmed försvårat för många innovatörer att omsätta sina idéer i praktiken.

Min fråga är alltså: Är ni helt positiva om EU-kommissionen kommer att lägga fram ett förslag om förenklade regler, eller har ni för avsikt att inte godta detta?

Anf. 18 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Jag uttryckte i mitt anförande att vi är positiva till en förenkling av patentansökningsprocessen, och det kan säkert också finnas skäl att diskutera införandet av ett bruksmodellskydd. Men jag tycker att vi ska avvakta och se vad direktivet säger och hur pass effektivt det är. Det här området är ju, som sagt, inte helt okontroversiellt.

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Immaterialrättsliga
frågor*

Anf. 19 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Anders Berglöv sade tidigare att det har kommit olika signaler och att det finns olika regler. Om det under dessa tio år hade funnits ett stort intresse, kanske vi hade kunnat förvänta oss att vi skulle ha plockat de bästa bitarna ur de olika regler som övriga EU-länder har.

Anf. 20 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Arbetet inom den europeiska unionen har pågått under rätt så lång tid, och jag tror att den här inställningen från svenska sida har funnits redan från början. Dessutom tror jag att det finns skäl att överväga frågan.

Jag vet att det finns problem med förprövningsförfarandet när det gäller bruksmodellskyddet. Man diskuterar gränsdragningar när det gäller uppfinningshöjden och sådant som har varit svårt att överväga inom kommissionens arbete. Jag tycker att den svenska hållningen är rimlig, att det är bättre att ha ett förslag att utgå från än tolv förslag.

Anf. 21 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Anders Berglöv säger att han hyser oro för bioteknikens utveckling och att det kan finnas skäl till detta. Man kan också kalla det för rädsla, och jag tycker att en viss form av rädsla är befogad. Det är helt enkelt en skyddsmekanism för att man inte ska gå för långt. Här har vi samma åsikter, skulle jag tro, även om vi också har åsikten att biotekniken kan vara till stor nytta. Vi som parti motsätter oss inte heller gentekniken i sig.

Vad vi motsätter oss är just detta med patent på liv. Anders Berglöv talar här om tydlig etisk gränsdragning. Det är just detta som är det viktiga. Jag kan inte riktigt förstå varför man ändrar kriterierna för patentering från att det ska finnas en stor uppfinningshöjd till att det, som det nu är fråga om, ska finnas en stor upptäcktshöjd. Livet är ju ingen uppfinning. Det finns ju redan. Det är därför som vi tycker att man inte ska ta patent på liv.

Anf. 22 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Vad jag framför allt vänder mig emot i den reservation som rör biotekniska uppfinningar är angreppssättet. Det är lite grann som med strutsen: Det här är farligt, så nu borrar vi huvudet i sanden och tror sedan att utvecklingen är stoppad. Jag har alltid varit för att kunskapsutvecklingen, vetenskapen och forskningen ska vara fri. Det är svårt för mänskligheten att stoppa människans kunskapstörst.

Jag skulle faktiskt vilja höra om reservanterna så småningom kan ge uttryck för vad det egentligen är som man ska förbjuda. Vad är egentligen en livsform? Med de bristfälliga kunskaper som jag själv har på detta område inser jag att ett förbud, som man faktiskt vill att den svenska regeringen ska verka för, måste basera sig på såväl vetenskapliga som juridiska definitioner. All vetenskaplig forskning går ut på att finna definitioner. Jag ser ingen enhetlig definition på det här området. Jag tror och hoppas rent personligen att man på sikt ska angripa frågan på ett annat sätt.

All bioteknisk forskning leder naturligtvis inte till goda effekter. Det kanske är effekterna av den som vi ska diskutera i stället för forskningen som sådan.

Till sist: Kjell Eldensjö reagerar på upptäcktshöjd eller uppfinningshöjd. Enligt mitt synsätt är patent ett förfaringssätt, en teknik, en tillämpning. Man kan inte ta patent på någon enskild del på det sättet, utan den svenska patentlagstiftningen måste vara förenad med någon form av tillämpning av den.

Anf. 23 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! När man ansöker om vanliga patent ska det finnas en uppfinningshöjd för att man ska få patent. Det är ju helt klart. Sedan kan jag hålla med om att vi bör arbeta med frågan om vilka definitioner som ska gälla. Här har jag egentligen samma kommentar som jag hade förra året, nämligen att det kanske är bättre att skynda långsamt än att patentera något som man egentligen inte riktigt vet vad det är.

Jag vill sedan gå över till något som har varit uppe många gånger här, nämligen det som gäller bruksmodellskydd. Här säger Anders Berglöv att det är många länder som redan har infört detta, och att de är olika allihop. Men då kan man ju ta till vara erfarenheterna från olika länder. Det finns de som har lyckats bättre och de som har lyckats sämre.

Industriförbundet har uttalat sig kritiskt, det vet jag. Men å andra sidan har de också insett att det här är något som kommer, och de ger alltså förslag i sin kritik. Det bör man ta till sig. Sedan anser Anders Berglöv att vi ska avvakta. Jag tycker faktiskt inte det, utan man ska vara pådrivande – detta kanske desto mer om vi inte har en lagstiftning. Då bör vi vara pådrivande här.

Anf. 24 ANDERS BERGLÖV (s):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag är helt övertygad om att kommissionen i sitt arbete just tar in erfarenheter och kunskaper från de tolv medlemsstaterna för att kunna finna en linje att förespråka i ett kommande direktiv. Det är jag helt övertygad om, och jag är också helt övertygad om att den svenska regeringen följer det här arbetet och tar in de här intrycken under hand.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

8 § Finansiell leasing

Föredrogs
lagutskottets betänkande 1999/2000:LU19
Finansiell leasing.

Anf. 25 RUNE BERGLUND (s):

Herr talman! Betänkandet handlar om en motion från allmänna motionstiden om s.k. ränteskruvning i leasingavtal. Företeelsen ränteskruvning och problemen omkring leasingavtal i näringsverksamhet har sin

Prot.
1999/2000:102
28 april

*Immaterialrättsliga
frågor*

Finansiell leasing

grund i den ränteoro som fanns i början av 1990-talet när räntorna steg mycket kraftigt.

Leasingområdet är inte reglerat i lag. Det regleras i allmänhet genom standardavtal. Villkoren har i alla fall av leasingtagare ansetts vara krångliga att förstå. Det har i många fall varit olika uppfattningar om hur ränta ska beräknas. Många leasingtagare hävdar att man har debiterats oskäligen ränta, att leasinggivarna har "skruvat upp" räntan mer än vad som ansetts skäligt, därav namnet ränteskruvning.

Leasingkontraktens räntevillkor var i en del fall knutna till det allmänna ränteläget och inte till någon officiellt noterad referensränta, som exempelvis STIBOR. Det gav ett utrymme för olika bedömningar, vilket har resulterat i ett antal rättsfall där leasinggivaren ålagts att återbetala överräntor till leasingtagaren.

I dag, när vi har ett stabilt ränteläge, är problemen inte lika stora. Det kan trots detta finnas skäl till att regeringen överväger om det finns anledning att lagstifta om leasing mellan näringsidkare. Ingen vet, det kan uppstå oro igen på räntemarknaderna. Då kan det vara bra att ha en lag som reglerar på vilket sätt räntor i leasingavtal ska regleras.

I den proposition om konsumentleasing som regeringen avser att överlämna till riksdagen kommer frågan om finansiell leasing mellan näringsidkare att beröras och redovisas. Vi får invänta regeringens ställningstagande. När propositionen kommer får vi besked om huruvida en lagstiftning anses befogad.

Anf. 26 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Sund, hederlig affärsmoral och likvärdiga konkurrensvillkor är, liksom den fria avtalsrätten, omistliga förutsättningar för en väl fungerande marknadsekonomi. Till de mindre smickrande fenomenen hör dock sedan åtskilliga år att det på kreditmarknaden har dykt upp ofoget med s.k. ränteskruvning. Det innebär att bank, finansbolag eller annat kreditinstitut genom sina löpande låneavvisningar betingar sig intäkt av uppräknad låneränta som stundom överstiger den räntenivå och/eller indexering som det ursprungliga låneavtalet anger. Det handlar här om olika sorters kreditmarknadstjänster typ finansiell leasing, telefönlån, snabbfönlån, Finaxlån och allt vad det heter. Dock är att märka att den matematiska ränteformeln alltid är en och densamma medan däremot det allmänna ränteläget skiftar över tiden.

Leasing, finansiell leasing, är ju en i grunden bra finansieringsform när den fungerar som det är avsett att den ska fungera. Dock drabbar överuttag av räntor olika aktörer eller kundkategorier på den finansiella marknaden. Att därvid tillämpa beräkningsformeln utifrån de allmänna räntelägesförändringarna kan vara svårt redan för ekonomiskt skolad personal. Därmed kan man också förmoda att det är minst lika svårt för gemene man att göra det.

Det torde under åren ha handlat om ett oräkneligt antal miljoner som på oriktiga grunder härigenom har fakturerats. Eftersom s.k. finansiell leasing vanligen begagnas av institutionella aktörer – det kan vara entreprenörsföretagare, kommuner, landsting och organisationer – och mestadels dessutom avser betydande belopp, så blir också räntebeloppen därefter. I många fall är det också så att t.ex. skattemedel måste användas för att täcka kostnader för räntor utöver vad låneavtalet stipulerar. Det här är

onekligen stötande inte blott för den allmänna rättskänslan utan också för omsorgen om en sund ekonomi, såväl offentlig som privat.

Remissutfallet med anledning av min motion L902 ger, liksom tidigare remissomgångar gällande frågan om regler kring finansiell leasing, en splittrad bild, om än också delvis förutsägbar, av hur de närmast berörda parterna ställer sig i den här frågan. Det förhållandet kan dock inte enligt min och vår mening tas till intäkt för att lämna fenomenet med s.k. ränteskruvning olöst åt sitt öde. Det torde nämligen stå utom varje tvivel att ränteskruvningar ägt rum, och *äger* rum, där överdebiterade räntor åsamkat såväl företag och enskilda som kommuner och landsting oskäliga kostnader. Härigenom har också betydande skattemedel, vilka kunnat bekosta nyttigare och angelägnare ting, kommit att användas för betalning av överräntor. Det kan knappast anses försvarligt.

Nu är det så att regeringen olyckligtvis, påstås det, har kommit att prioritera frågan om konsumentleasing trots att den finansieringsformen, alltså konsumentleasing, är betydligt ovanligare än finansiell leasing av lös egendom mellan näringsidkare. Jag vill påminna om att lagutskottet i enlighet med leasingutredningen i betänkandet 1997/98:LU18 uttalat det angelägna i att ett ställningstagande kommer till stånd från regeringens sida även i fråga om en civilrättslig reglering av finansiell leasing av lös egendom mellan näringsidkare. Frågan borde, menade lagutskottet, bli föremål för ett närmare övervägande och beredande utan att för den skull pågående lagstiftningsarbete rörande konsumentleasing försenades. Här har dock ännu ingenting hänt.

Dock är det nu så, herr talman, att med hänsyn till att regeringen, precis som Rune Berglund antydde här tidigare, trots allt ställt i utsikt att i en kommande proposition om konsumentleasing också redovisa sin inställning i fråga om lagstiftning om finansiell leasing mellan näringsidkare har vi moderater valt att avstå från att nu reservera oss. I stället har vi till det här betänkandet fogat ett särskilt yttrande. Vi menar dock, på mycket goda grunder tycker vi, att ärendet brådskar efter mycken tövan och vacklan vid det här laget. Vi tar inte i sak nu ställning till hur man ska utforma eventuella regler för att förbättra tillsynen. Men vi tycker att frågan brådskar, och regeringen bör snabbt fundera ut lämpliga lösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

9 § Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 1999/2000:KrU14
Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet (skr. 1999/2000:65).

Anf. 27 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! Värden av föremålssamlingarna i våra statliga museer och även en del andra har länge varit eftersatt. Redan Museiutredningen som tillsattes av den borgerliga regeringen och som lade fram sitt betän-

Prot.
1999/2000:102
28 april

Finansiell leasing

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

kande 1994 lyfte fram behovet av vård och konservering i museerna som ett av de stora problemområdena. Utredningen föreslog inget mindre än en nationell räddningsaktion för att åtgärda problemen.

Våren 1995 anslag riksdagen sammanlagt 235 miljoner kronor som en engångsinsats för sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet. Det s.k. SESAM-projektet som pågick under tre år mellan 1995 och 1998 kom till för att råda bot på de rådande missförhållandena men också som ett sätt att råda bot på arbetslösheten. I den skrivelse som regeringen nu lämnat till riksdagen redogörs för utfallet av projektet. Medlen har använts just som en räddningsaktion för föremålssamlingar genom registrering, dokumentation, vård, konservering och magasinering.

När man läser redogörelsen för projektet får man ett starkt intryck av att projektets betydelse för att skapa arbetstillfällen under en period med hög arbetslöshet är det viktigaste motivet. Att projektet beskrivs som lyckat också när det gäller att öka intresset för samlingarna och bevarandefrågorna och att det gav goda resultat beträffande vård, konservering och magasinering kommer på något sätt i andra hand. Det förklarar kanske varför regeringen inte är beredd att fortsätta projektet eller att anslå nya medel. Det allmänna behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder är ju inte lika stort nu som 1995. Det är däremot behovet av ett fortsatt arbete med föremålssamlingarna och för övrigt också behovet av arbetstillfällen just inom museiområdet. SESAM-projektet har inte ens åtgärdat eftersläpningen av vårdbehovet, än mindre räckt till för att planera för långsiktiga åtgärder. Regeringen konstaterar som slutsats: "Arbetet med föremålen kräver fortsatt arbete och tillskott av resurser för att de uppnådda resultaten ska bibehållas och inte successivt gå till spillo." Och tydligare kan det ju inte uttryckas. Ändå är regeringens enda budskap att man lovar att noga följa utvecklingen på området och att hänvisa till översynen av strukturen inom museiområdet som man tänker återkomma till i budgetpropositionen för 2001. Det är inte precis första gången det hänvisas till den översynen.

Vi kristdemokrater anser att något måste göras omedelbart, så att arbetet med museernas och arkivens samlingar som nu kommit i gång på ett bra sätt inte stannar av på grund av bristande resurser. Vårt förslag är att regeringen prioriterar detta arbete genom att snabbt utarbeta en nationell handlingsplan för hur föremålssamlingarna i museer och arkiv långsiktigt ska bevaras och hur finansieringen ska lösas. Det räcker inte med tillfälliga brandkårsutryckningar längre, även om sådana kan komma att behövas också i framtiden. Jag yrkar bifall till reservation 2.

Riksdagen har nyligen behandlat ett museibetänkande. Där skriver ett enigt utskott: "Det är angeläget att den sedan länge pågående översynen av myndighetsstrukturen på museiområdet snarast ska slutföras. Utskottet anser att översynsarbetet också bör leda till att museernas möjligheter till en långsiktig och säkrare planering förbättras. Förhållandet mellan museernas olika intäkter och deras möjligheter att utföra givna uppdrag i enlighet med uppsatta mål bör analyseras. De varningssignaler som kommit från olika museer då det gäller obalans mellan museernas mål och medel bör givetvis beaktas i sammanhanget."

Detta är en mycket tydlig beställning till regeringen, och det finns anledning att upprepa det kravet i den här debatten. Jag hade tänkt fråga kulturministern, om hon hade varit här, vilka planer hon själv har och hur

hon ser på de frågor som utskottet lyft fram i samband med den pågående översynen. De satsningar som aviseras på museiområdet i vårpropositionen är inte särskilt omfattande, och dessutom är de ganska svårtolkade. För de närmaste tre åren ser det därför ganska dystert ut.

Herr talman! Vi kristdemokrater anser slutligen också att det måste göras en ordentlig analys av hur arbetet med samordningen mellan arkiv, bibliotek och museer ska kunna förbättras. Vi instämmer därför i Kulturrådets förslag att experter och parlamentariker gemensamt får till uppgift att utreda hur samordningen kan genomföras på ett effektivt sätt. Det handlar bl.a. om att utveckla gemensamma system för digitalisering. Det behövs en standardisering men också kompetensutveckling när det gäller t.ex. marknadsföringsfrågor, och inte minst är det viktigt att utvärdera det arbete som redan pågår i de olika s.k. ABM-projekten.

Anf. 28 ANNE-KATRINE DUNKER (m):

Herr talman! I kulturutskottets betänkande 14 behandlas, som utskottets ordförande Inger Davidson redan har talat om, regeringens skrivelse om sysselsättningsprojektet SESAM. Projektets inriktning har varit att bevara och öppna föremålsamlingarna i främst våra statligt stödda museer. Vi kan konstatera att projektet i stort varit lyckat och att flera goda resultat uppnåtts.

Trots det vill vi moderater peka på några frågor som vi anser inte har uppfyllts och varför vi också anser att projektet bör få något slags fortsättning. Målet att skapa samordning och nätverk mellan museer och arkiv samt samordningen av dataregister har tyvärr inte riktigt uppnåtts. Det är av största vikt, inte minst för att öka tillgängligheten till våra samlingar, för både forskare och allmänhet. Många institutioner sitter fast i gamla strukturer, något som tar tid att förändra, varför man också bör ta vara på och arbeta vidare med de nya former av samordningar som man har påbörjat i och med projektet. Risken är stor för att man inte fortsätter på den inslagna vägen, kanske inte beroende på att man är ovillig utan därför att man saknar den kompetens som SESAM-projektet arbetat med eller helt enkelt har brist på tid.

Många av våra museer och arkiv har stora samlingar, så stora att man har problem med var och hur man ska magasinera alla objekt. Och ibland kanske man också måste gallra samlingarna. Även för magasineringen gäller att en samordning mellan olika institutioner är värdefull, något som inte heller till fullo uppnåtts under projektets gång. För att minska de höga kostnaderna för magasinering är även här en samordning ytterst värdefull. Många museer har inte en ekonomisk situation som tillåter den insats som behövs för att föremålen på bästa sätt ska förvaras.

Som Inger Davidson påpekade så kan vi ju inte heller se att det blir några större förbättringar under de närmaste åren.

Därtill saknas det också enligt utvärderingen beredskap i de olika organisationerna att ta över detta projekt. Eftersom man ju nu onekligen har fått en bra start, och många delar i projektet har visat sig lyckade, så anser vi att det är olyckligt att man inte kan fortsätta för att uppnå den förbättring som är en del av målet. Endast fem organisationer har angett att målet för satsningen har uppnåtts, något som naturligtvis kan bero på att målen varit orealistiska. Men det betyder också att det finns mycket arbete kvar att utföra.

Prot.
1999/2000:102
28 april

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

Herr talman! Varför inte se SESAM som ett första steg i ett viktigt arbete med att förnya sättet att vårda och bevara våra museisamlingar och ta lärdom av det positiva som har uppnåtts i projektet och arbeta vidare på det och utveckla den kompetensen för att kunna fortsätta med arbetet att förbättra både hanteringen och samordningen av registrering, datahantering och magasinering. Och med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1 under mom. 2.

Anf. 29 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! SESAM-projektet, som hade till syfte att rädda föremålssamlingar vid museer och andra kulturinstitutioner, var ett sysselsättningsprojekt som blev en räddningsaktion för samlingarna runtom i landet. Många arbetslösa akademiker och hantverkare fick ett arbete, som innebar en relativt lång anställningsperiod på två till två och ett halvt år. Efter avslutad projektanställning fick dessutom cirka en tredjedel av dem fast anställning. Det medförde också att museiverksamheten vitaliserades och medelåldern sjönk för anställda på museer och arkiv.

SESAM-projektet var med andra ord ett lyckodrag, så länge det pågick. Centerpartiet hoppas också att det ska kunna bli en fortsättning för att rädda fler föremål i samlingarna.

Projekt som SESAM är bra exempel på hur nya arbetstillfällen förenas med målet att bevara och bruka kulturarvet. Genom SESAM-projektet har en positiv process satts i gång som kommer skolor, forskare och intresserad allmänhet till godo.

Därför anser vi i Centerpartiet att det nu är dags att överföra erfarenheterna från SESAM-projektet för att ta till vara fotosamlingar som finns i museer runtom i hela landet. Vi har för övrigt motionerat om det under flera års tid. Vi föreslår därför i vår motion nu att ett nytt sysselsättningsprojekt kallat Foto-SESAM startas. Regeringen bör därför utreda förutsättningarna för att inrätta ett sådant projekt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 30 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! SESAM-projektet kom, som redan har sagts här, efter en utredning som talade om en räddningsplan för kulturarvet och också om en mycket stor eftersläpning på området. När man nu läser redovisningen över SESAM kan man undra varifrån den glada tonen i regeringens skrivelse kommer. En begränsad insats kan inte leda till en räddning av kulturarvet. Museernas kärnverksamhet kan inte förbättras med tillfälliga åtgärder, och framför allt inte med tillfälliga åtgärder som grundas på arbetsmarknadsåtgärder.

Man tar in en grupp människor som har varit arbetslösa i en högt specialiserad verksamhet, och man lär dem. De får den skicklighet och den erfarenhet som behövs för att vårda mycket värdefulla kulturföremål och för att katalogisera enligt datateknikens mycket avancerade krav. Sedan måste man släppa dessa människor, därför att det var en arbetsmarknadsåtgärd. Detta kan självfallet inte vara anledning till glädje.

Det som man har gjort har varit en viss korrigering av mycket stora brister, men absolut inte lanseringen av räddningsplanen, som den tidigare Museiutredningen talade om.

T.o.m. i regeringens skrivelse kommer man fram till dystra slutsatser. Jag citerar: ”Redan från början stod det emellertid klart att SESAM-medlen inte skulle räcka till för att åtgärda alla de problem och den eftersläpning som fanns vad gäller registrering, dokumentation, vård, konservering och magasinering. – – – Museerna har enligt uppgift lyckats mobilisera mer resurser till vård och registrering än tidigare, men påpekar att marginalerna är för små för att omfördela med tillräckliga resultat.”

Med andra ord: grundläggande behov kan inte täckas med tillfälliga insatser.

Jag vill nu tala om ett exempel som står mig mycket varmt om hjärtat, och det gäller Drottningholms teatermuseum. Det är ett av de vackraste ställena i Sverige. Det är en otrolig kulturskatt. Men av någon anledning har man aldrig tillräckligt med pengar för att ta hand om detta. Våldigt många vänner till mig kommer till Sverige bara för att besöka det.

Det finns ovärderliga kostymer på Drottningholms teatermuseum. De är så värdefulla att de inte har sin like någonstans i världen. Inte ens på Victoria & Albert Museum i London har man en sådan samling. Men de här kostymerna hotar fortfarande att ruttna och att mögla därför att lokalerna som de finns i inte är lämpade för en sådan samling.

Det finns fortfarande på Drottningholm högar av dokument om det svenska teaterlivet som ingen har haft tid att katalogisera.

För mig är Drottningholms tragedi att man aldrig hinner ta itu ordentligt med detta fantastiska museum. Detta är en fantastisk och upprörande illustration över bristerna i kulturlivet.

Sedan är det frågan om arbetsmarknadsåtgärder inom kulturen. Jag har levt som frilansande kulturarbetare i 29 år i Sverige. Jag vet vad detta betyder. Detta betyder att man debuterar några gånger om året. Man börjar från början, från noll, därför att det inte finns förutsättningar för en s.k. fri kulturarbetare att verka kontinuerligt.

Jag vill med alla dessa, kanske lite för passionerade, ord tala för kulturens behov av systematisk finansiering av kärnverksamheten och framför allt det svenska kulturarvets mycket stora problem. Från den synvinkeln har SESAM varit bara en liten insats, en tillfällig, begränsad insats. Det behövs mycket mer.

Därför vill jag stödja reservation 2 i detta betänkande.

Anf. 31 AGNETA RINGMAN (s):

Herr talman! Det ökade intresset för historia i vårt samhälle skapar förväntningar på att den kunskapsuppbyggnad som sker på våra museer görs tillgänglig för allmänhet och forskare.

SESAM-projektet, som var en tidsbegränsad sysselsättningsåtgärd inom kulturområdet och avslutades 1998, har i hög grad bidragit till att arbetet har kommit i gång med att digitalisera samlingarna och göra dem tillgängliga för fler.

Från början var det Museiutredningen som 1994 uppmärksammade problemet med vård-, registrerings- och konserveringsbehoven vid museerna. Att rädda kulturarvet bedömdes då som en angelägen uppgift. Eftersom denna sektor dessutom hade väldigt många arbetslösa bidrog projektet också till att minska arbetslösheten.

Prot.

1999/2000:102

28 april

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

Som helhet har SESAM-projektet gett goda resultat – det har vi hört här tidigare – både som framgångsrik sysselsättningsåtgärd och som en nödvändig nationell räddningsinsats för kulturarvet.

Det var många unga nyutexaminerade musei-, arkiv- och hantverksutbildade som under en ganska lång period fick möjlighet att göra en bra insats, och denna erfarenhet har också varit en viktig inkörsport till yrkeslivet för dem. Många har också fått fortsatt anställning.

Enligt uppgift arbetar flera av dem som deltog i SESAM-projektet nu som arbetsledare inom Kulturarvs-IT, som är en fortsättning med att digitalt registrera föremål, bilder och arkivmaterial.

Kulturarvs-IT är också en gemensam arbetsmarknadspolitisk och kulturpolitisk satsning, som innebär både att tillgängligheten till kulturarvet kan fortsätta att öka och att personer som är arbetshandikappade kan få arbete.

SESAM-projektet blev början, tycker jag, till någonting bra som kan bli bättre. Vi vet alla att det är stora svårigheter på det här området. Men genom SESAM-projektet har vi i dag fått betydligt bättre kunskaper om samlingarna. Förvaringen av föremål har förbättrats, vi har faktiskt lite bättre kontroll på samlingarna. Kulturarvet i museer och arkiv är nu mer tillgängligt, och kunskapen om samlingarna är större. Det gäller även bland den ordinarie personalen, som har fått upp ögonen för hur viktigt det här är inom museivärlden.

Vi vet förstås också mer om vilka problem som kvarstår, och vi har bättre insikt om vad som krävs för att åtgärda fel och brister.

Nu är det en stor utmaning för museerna att ta sig an de här bevarande- och gallringsfrågorna, vilket inte är en helt enkel uppgift. Naturligtvis krävs fortsatta insatser från museernas sida, men utskottet utgår från att även denna fråga tas upp i arbetet med översynen av myndighetsstrukturen på området.

Vi är tydligen alla överens om betydelsen av att det goda resultat som SESAM-projektet gett kan bibehållas och utvecklas. I sin skrivelse meddelar regeringen att man noga följer utvecklingen. De statliga museerna ska t.ex. årligen redovisa hur museerna arbetar med vård, registrering, dokumentation och digitalisering och hur magasineringen sköts. Denna redovisning kommer sedan att ingå som en del i en plan för samlingarnas långsiktiga bevarande.

Regeringen kommer att återkomma och lämna en redogörelse för det pågående arbetet med en översyn av strukturen på museiområdet i budgetpropositionen år 2001. Och då förutsätter vi i utskottet att det som vi pekat på i betänkandet beaktas.

Tre reservationer har lämnats till utskottets hemställan när det gäller denna skrivelse från regeringen. Jag yrkar avslag på reservationerna – jag tycker att det de tar upp hör samman med den pågående översynen.

Å andra sidan är det också så att regeringen har uppmärksammat på museernas väldigt små marginaler. Trots detta har museerna själva lyckats mobilisera mer resurser till vård och registrering än tidigare. Det kan väl i alla fall vara lite glädjande. Vi är alltså en bra bit på väg, men vi har ännu inte nått ända fram.

Anf. 32 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Det är tydligt att vi har fått ännu bättre kunskap efter det här projektet, åtminstone vi som finns utanför museerna och som har fått del av vad som nu händer. Jag tror nog att den ordinarie personalen visste ganska väl hur det stod till redan tidigare och har försökt rikta uppmärksamheten på det under väldigt många år.

Nu tycker jag att väldigt mycket läggs i knäet på museerna själva. Det är en utmaning för museerna att klara av detta. Samtidigt vet vi att det har kommit nödrop – man kan faktiskt kalla det så – från museernas samarbetsorganisation. Den talar helt enkelt om att den inte kommer att kunna uppfylla de statliga målen för museiverksamheten, framför allt på de områden som vi nu är inne på, om det inte tillkommer mer medel. Jag undrar om Agneta Ringman tycker att det känns bra att utskottet bara hänvisar till, utgår ifrån osv. denna översyn, som vi har väntat på i flera år redan, och hoppas att de förlösande förslag som behövs kommer att läggas fram den vägen. Behövs det verkligen inte en prioritering av det här arbetet nu?

Anf. 33 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag är också väldigt medveten om att detta är ett stort problem.

Först och främst menar jag inte att den ordinarie personalen inte skulle ha varit medveten om detta. Det vet jag också att den har varit. Men på många museer har man fått uppmärksamheten riktad på detta, så att man prioriterar de här frågorna på ett helt annat sätt i dag.

Jag anser också att det gäller att få in det här i den ordinarie verksamheten. Jag tycker inte att vi ska prata om en fortsättning av SESAM-projektet, utan det här är en så viktig fråga att det här bör ingå i museets ordinarie verksamhet.

Anf. 34 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Det sista håller jag med om – det bör ingå i den ordinarie verksamheten. Men för att det ska bli möjligt måste det faktiskt tillföras mer medel. Om man nu måste prioritera den här delen – och det måste man – är det andra delar som blir lidande i stället.

Det här är ett otroligt problem. När vissa museer tvingas höja sina entréavgifter så att vanligt folk snart inte har råd att gå dit, är vi inne i en väldigt ond cirkel, och vi har ansvar för att se till att detta förändras. Därför undrar jag om Agneta Ringman är beredd att verka för att det också tillförs mer medel, när översynen förhoppningsvis presenteras i budgetpropositionen i höst – vi har som sagt hört det förut – för att man ska kunna avsätta dem för den viktiga vården av samlingarna i den ordinarie verksamheten.

Anf. 35 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag är helt enig med Inger Davidson när det gäller att tillföra detta område mer pengar. Men nu är det ju så att vi måste ta dessa pengar någonstans också. Det viktigaste är, tror jag, att vi nu jobbar för att få in det här i den ordinarie verksamheten och att vi löser det här i ett större sammanhang. Därför tycker jag att vi måste kunna avvakta det

arbete som pågår i regeringen. Jag ser med tillförsikt fram emot kommande budgetpropositioner.

Anf. 36 ANNE-KATRINE DUNKER (m) replik:

Fru talman! Agneta Ringman sade att det blir bra men kan bli bättre. Samtidigt kan vi konstatera att det inte blev någon ny museiorganisation eller något nytt landsomfattande nätverk, och flera av dem som har varit delaktiga i projektet har påpekat att det har tagit betydligt längre tid än man har förväntat; man har fått vänta på resurserna eller man har inte haft tillräckligt med resurser.

Därför är min fråga: Ser inte Agneta Ringman en fara i att vi nu förlorar den kompetens som ändå har uppnåtts? Det är ju, som många här har påpekat, så att vi har uppnått en god kompetens – mycket bra har kommit ut av det här – men om vi nu ska vänta ytterligare kommer ju den kompetensen att försvinna. Ser inte Agneta Ringman en fara i det?

Anf. 37 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Vi socialdemokrater har talat om att vi tycker att det här är en viktig verksamhet. Vi är medvetna om problemet på museiområdet, men vi har inte de pengarna. Vi hade 235 miljoner kronor att sätta in i SESAM-projektet, och det menar jag ändå var en bra bit på väg för att vi ska kunna börja med det här arbetet. Det är bara en början. Vi vet att det finns många fler föremål på våra museer som måste tas om hand, men SESAM-projektet och det projekt som pågår nu – Kulturarvs-IT, som innebär att vi fortsätter att titta närmare på vad vi har i våra samlingar – måste också beaktas i ett större sammanhang, anser jag. Därför är det väldigt svårt för mig att stå här och säga att just SESAM-projektet måste få en fortsättning just nu.

Anf. 38 ANNE-KATRINE DUNKER (m) replik:

Fru talman! Just de pengarna finns kanske inte. Vi har sett att man inte har avsatt några pengar. Men ser inte Agneta Ringman också att vi förspiller de 235 miljoner som vi har lagt in i projektet när vi har byggt upp kompetensen? Agneta Ringman påpekade att vi först 2001 kan se någon förändring. Under denna period har vi tappat den kompetens och det kunnande som vi har byggt upp fram till i dag. Då får vi börja om på ruta 1, och då får vi kosta på verksamheten dessa 235 miljoner igen.

Anf. 39 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag håller inte med Anne-Katrine Dunker om att vi har förlorat det som vi har satsat och det som vi har gjort i SESAM-projektet. Det är en mycket viktig åtgärd som de har vidtagit som har verkat under dessa tre år. Det är många föremål som har fått det omhändertagande som de behöver. Hade vi inte vidtagit denna insats hade situationen varit betydligt värre än vad den är i dag.

Anf. 40 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Agneta Ringman sade i sitt anförande att hon yrkar avslag på dessa tre motioner på grund av att de hör samman med utredningen. Det väckte ett litet hopp hos mig.

Det vi har motionerat om är Foto-SESAM. Vi vet att många foton behöver räddas. I många fall är det väldigt brådskande, eftersom foton har en väldigt kort livslängd. Därför undrar jag om jag ska tolka det positivt och om det finns möjligheter att utredningen leder till en satsning på att rädda alla de foton som finns och som är av stort värde för kulturarvet.

Anf. 41 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! När det gäller reservationen om Foto-SESAM skulle jag bara vilja säga att det pågående Kulturarvs-IT faktiskt redan till viss del tillgodoser just det yrkande som ni har i den reservationen. Det pågår över hela landet arbete med att digitalisera de foton som finns på museer.

Detta måste vi också följa väldigt noga framöver. Det måste tas in i ett större sammanhang. Men självklart är det lika viktigt att fotona får del av en framtida satsning.

Anf. 42 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Jag är medveten om att det pågår ett arbete via Kulturarvs-IT, men vi har många foton och mycket dokumentation via foton som behöver räddas. Med tanke just på den korta livslängd som foton har är risken stor att vi tappar mycket värdefull dokumentation t.ex. från början av 1900-talet och slutet på 1800-talet, osv., om vi inte snabbar på.

Därför är min vädjan att vi ska försöka se till att få loss pengar till sysselsättningsåtgärder inom Foto-SESAM.

Anf. 43 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Fru talman! Jag kan bara hålla med Birgitta Sellén om att det är viktigt att vi också tar till vara våra foton.

Anf. 44 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Fru talman! Vänsterpartiet delar utskottets uppfattning att SESAM-projektet – alltså sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – i allt väsentligt har varit ett positivt projekt, som bekostats av arbetsmarknadsmedel. Vi konstaterar också att projekt av detta slag löper under en begränsad tid och att bevarande och tillgängliggörande av kulturarv som man inte lyckats hinna med under projekttiden måste lösas genom andra åtgärder. Helt klart finns det ett behov av att öka anslagen inom utgiftsområde 17 för att klara alla dessa bevarandeåtgärder inom ram.

Vänsterpartiet ställer sig heller inte främmande inför att liknande bevarandeprojekt införs på andra kulturområden – när det gäller t.ex. foton eller bevarande av arkivmaterial på våra universitet och högskolor. Men detta betänkande bygger på en skrivelse som belyst projektet, och därför har vi inte väckt någon motion. Vi har heller inte reserverat oss.

I stort kan vi säga att SESAM-projektet har varit mycket lyckat. De 235 miljoner kronor som förts över från arbetsmarknadsområdet till kulturområdet resulterade i mycket goda resultat när det gällde att konservera föremål och digitalisera samlingarna. Många människor fick sin praktik och yrkeskompetens i detta projekt så att de sedan kunde söka vidare till andra jobb. Därmed tror inte jag att vi har förlorat den kompetens man uppnådde i och med satsningen av de 235 miljoner kronorna.

Prot.
1999/2000:102
28 april

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

Prot.
1999/2000:102
28 april

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

Vi kan också konstatera att det finns mycket kvar att göra. Ett i dagarna aktuellt exempel är Historiska museet i Lund – ett universitetsmuseum som bekostats via utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. För närvarande övervägs nedläggning av museet – ett museum vars föremål tillhör vårt nationella kulturarv. Museet är med sina stora samlingar en viktig tillgång för arkeologisk forskning och bildning vad gäller samhällets utveckling från forntid till medeltid. Det jag vill säga med detta är att även våra universitetsmuseer skulle må bra av att en SESAM-satsning med arbetsmarknadsmedel kommer dem till del.

Jag tror att detta goda projekt – SESAM – kommer att vara en del i diskussionerna inför kommande års budgetar. Vi från Vänsterpartiet skulle gärna vilja se en permanent överföring från utgiftsområde 14 till utgiftsområde 17. Jag kan därför lova att vi kommer att försöka verka i denna riktning.

Vänsterpartiet yrkar bifall till hemställan i betänkandet. Vi ser med stor tillförsikt fram emot museiutredningen och att den översyn som regeringen nu gör kommer att leda till nödvändiga åtgärder i kommande budget.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

10 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 27 april

SoU9 Hälso- och sjukvårdsfrågor m.m.

Mom. 1 (hälso- och sjukvårdens organisation och finansiering, m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (v)
4. res. 3 (kd)
5. res. 4 (c)
6. res. 5 (fp)

Förberedande votering 1:

- 13 för res. 4
- 12 för res. 5
- 237 avstod
- 87 frånvarande
- Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

- 34 för res. 3
- 15 för res. 4
- 213 avstod
- 87 frånvarande
- Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 3:

36 för res. 2

34 för res. 3

192 avstod

87 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 4:

59 för res. 1

33 för res. 2

169 avstod

88 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

113 för utskottet

58 för res. 1

91 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 12 mp

För res. 1: 57 m, 1 fp

Avstod: 33 v, 34 kd, 13 c, 11 fp

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 4 (översyn av lagstiftning för olika driftsformer)

1. utskottet

2. res. 10 (m, kd, c, fp)

Votering:

146 för utskottet

116 för res. 10

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 12 mp

För res. 10: 57 m, 34 kd, 13 c, 12 fp

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 14 (finansiell samordning)

1. utskottet

2. res. 19 (m, kd, c, fp)

Votering:

147 för utskottet

114 för res. 19

1 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 1 fp, 12 mp

För res. 19: 56 m, 34 kd, 13 c, 11 fp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Prot.
1999/2000:102
28 april

Mom. 16 (personalförsörjning)

1. utskottet

2. res. 21 (kd)

Votering:

228 för utskottet

34 för res. 21

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 57 m, 33 v, 13 c, 12 fp, 12 mp

För res. 21: 34 kd

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 28 (högkostnadsskydd m.m.)

1. utskottet

2. res. 33 (v, mp)

Votering:

171 för utskottet

45 för res. 33

46 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 57 m, 13 c

För res. 33: 33 v, 12 mp

Avstod: 34 kd, 12 fp

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 40 (kvinnors hälsa)

1. utskottet

2. res. 44 (v)

Votering:

204 för utskottet

33 för res. 44

25 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 57 m, 32 kd, 2 c, 12 mp

För res. 44: 33 v

Avstod: 2 kd, 11 c, 12 fp

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SoU11 Vissa hälso- och sjukvårdsfrågor*Mom. 1* (förskrivningsrätt för sjuksköterskor)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, c)

Votering:

147 för utskottet

115 för res. 1

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 1 fp, 12 mp

För res. 1: 57 m, 34 kd, 13 c, 11 fp

Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 2-4

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SoU12 Barnfrågor*Mom. 4* (barnbilaga till budgetpropositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (c)

Votering:

216 för utskottet

15 för res. 1

28 avstod

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 56 m, 4 v, 34 kd, 11 fp, 10 mp

För res. 1: 1 v, 13 c, 1 mp

Avstod: 27 v, 1 fp

Frånvarande: 30 s, 26 m, 11 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Mom. 6 (översyn av barnens situation)

Yrkanden:

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

3. utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. So263 yrk. 13 (fp)

Förberedande votering:

50 för res. 2

12 för mot.

200 avstod

87 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

205 för utskottet

45 för res. 2

12 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot.

1999/2000:102

28 april

Prot.
1999/2000:102
28 april

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 57 m, 34 kd, 13 c
För res. 2: 33 v, 12 mp
Avstod: 12 fp
Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp
Mom. 8 (samverkan mellan myndigheter)
1. utskottet
2. res. 4 (m)
3. res. 5 (v)
Förberedande votering:
59 för res. 4
33 för res. 5
170 avstod
87 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.
Huvudvotering:
160 för utskottet
57 för res. 4
44 avstod
88 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 34 kd, 13 c, 12 fp
För res. 4: 57 m
Avstod: 33 v, 11 mp
Frånvarande: 30 s, 25 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Mom. 10 (förebyggande av psykisk ohälsa hos barn)
1. utskottet
2. res. 7 (kd)
Votering:
229 för utskottet
34 för res. 7
86 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 58 m, 33 v, 13 c, 12 fp, 12 mp
För res. 7: 34 kd
Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 20 (familjerådslag)
1. utskottet
2. res. 17 (mp)
Votering:
247 för utskottet
14 för res. 17
1 avstod
87 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 58 m, 32 v, 32 kd, 12 c, 12 fp
För res. 17: 1 kd, 1 c, 12 mp
Avstod: 1 kd
Frånvarande: 30 s, 24 m, 11 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 4 mp

Prot.
1999/2000:102
28 april

Mom. 33 (förebyggande av psykisk ohälsa m.m.)

1. utskottet

2. res. 22 (mp)

Votering:

250 för utskottet

14 för res. 22

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 58 m, 32 v, 34 kd, 13 c, 12 fp

För res. 22: 1 v, 13 mp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU7 Kulturarv – kulturmiljöer och kulturföremål

Mom. 3 (fortsatt utredning)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m, c)

Votering:

158 för utskottet

105 för res. 1

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 11 fp, 13 mp

För res. 1: 58 m, 34 kd, 13 c

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 6 fp, 3 mp

Mom. 4 (nationell stiftelse)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m, c)

Votering:

159 för utskottet

104 för res. 2

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 12 fp, 13 mp

För res. 2: 58 m, 33 kd, 13 c

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 9 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Prot.
1999/2000:102
28 april

Mom. 12 (bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om tillståndspliktiga föremål)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

230 för utskottet

34 för res. 5

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 57 m, 34 kd, 13 c, 12 fp, 13 mp

För res. 5: 1 m, 33 v

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 13 (föremålskategorier)

1. utskottet

2. res. 7 (c)

Votering:

221 för utskottet

14 för res. 7

29 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 58 m, 3 v, 34 kd, 12 fp, 13 mp

För res. 7: 1 v, 13 c

Avstod: 29 v

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 14 (krav på tillstånd)

1. utskottet

2. res. 8 (kd)

Votering:

218 för utskottet

46 för res. 8

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 58 m, 33 v, 13 c, 13 mp

För res. 8: 34 kd, 12 fp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU13 Kulturmiljövård

Mom. 1 (ansvarsfördelningen inom kulturmiljövården)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

207 för utskottet

57 för res. 1

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 1 m, 33 v, 34 kd, 13 c, 12 fp, 13 mp

För res. 1: 57 m

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 7 (kostnadsansvar vid arkeologiska undersökningar)

1. utskottet

2. res. 3 (kd, m, c)

Votering:

147 för utskottet

117 för res. 3

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 13 mp

För res. 3: 58 m, 34 kd, 13 c, 12 fp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 11 (placering av fornfynd)

1. utskottet

2. res. 4 (m, c)

Votering:

245 för utskottet

17 för res. 4

1 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 56 m, 33 v, 31 kd, 11 fp, 13 mp

För res. 4: 2 m, 2 kd, 13 c

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 9 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 14 (fyren pater Noster som kulturminne)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Prot.

1999/2000:102

28 april

Prot.
1999/2000:102
28 april

Mom. 23 (satsning på byggnadsvård)

1. utskottet
2. res. 6 (mp)

Votering:

251 för utskottet

13 för res. 6

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 58 m, 33 v, 34 kd, 13 c, 12 fp

För res. 6: 13 mp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

LU17 Insolvensrättsliga frågor

Mom. 3 (kostnader vid konkursförvaltning)

1. utskottet
2. res. (kd, m)

Votering:

172 för utskottet

92 för res.

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 13 c, 12 fp, 13 mp

För res.: 58 m, 34 kd

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU18 Immaterialrättsliga frågor

Mom. 3 (bruksmodellskydd)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, c, fp)

Votering:

147 för utskottet

117 för res. 1

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 33 v, 13 mp

För res. 1: 58 m, 34 kd, 13 c, 12 fp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 5 (biotekniska uppfinningar)

1. utskottet
2. res. 3 (v, kd, c)

Votering:

170 för utskottet

94 för res. 3

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 57 m, 12 fp

För res. 3: 1 m, 33 v, 34 kd, 13 c, 13 mp

Frånvarande: 30 s, 24 m, 10 v, 8 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Hans Hjortzberg-Nordlund (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot.

1999/2000:102

28 april

Mom. 8 (offentliga framföranden)

1. utskottet
2. res. 5 (c)

Votering:

247 för utskottet

14 för res. 5

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 58 m, 31 v, 32 kd, 12 fp, 13 mp

För res. 5: 1 kd, 13 c

Frånvarande: 30 s, 24 m, 12 v, 9 kd, 5 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU19 Finansiell leasing

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU14 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet

Mom. 2 (fortsättning på SESAM-projektet)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (kd, fp)

Förberedande votering:

60 för res. 1

45 för res. 2

155 avstod

89 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Prot.
1999/2000:102
28 april

Huvudvotering:
159 för utskottet
57 för res. 1
44 avstod
89 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 1 m, 30 v, 13 c, 1 fp, 13 mp
För res. 1: 57 m
Avstod: 34 kd, 10 fp
Frånvarande: 30 s, 24 m, 13 v, 8 kd, 5 c, 6 fp, 3 mp

Mom. 5 (inrättande av ett Foto-SESAM)

1. utskottet
2. res. 3 (c)
Votering:
244 för utskottet
14 för res. 3
91 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 58 m, 28 v, 34 kd, 11 fp, 12 mp
För res. 3: 13 c, 1 mp
Frånvarande: 30 s, 24 m, 15 v, 8 kd, 5 c, 6 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

12 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 april

1999/2000:376 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Maxtaxans konsekvenser

1999/2000:377 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Börsintroduktion av Vattenfall

1999/2000:378 av *Elizabeth Nyström* (m) till justitieminister Laila Freivalds

Påföljder för narkotikabrott

1999/2000:379 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Omfattningen av den allmänna förskolan

1999/2000:380 av *Per-Samuel Nisser* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Möjlighet för universitet att bilda holdingbolag

1999/2000:381 av *Rosita Runegrund* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Strandstädning

1999/2000:382 av *Roy Hansson* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Skriftlig information i skolan

Prot.
1999/2000:102
28 april

den 28 april

1999/2000:383 av *Lennart Hedquist* (m) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Det inomkommunala utjämningsystemet

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 3 maj.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 april

1999/2000:863 av *Dan Kihlström* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Småskalig energiverksamhet

1999/2000:864 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Kjell Larsson

Skadeverkningar av ozonnedbrytande utsläpp i Sverige

1999/2000:865 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Kjell Larsson

Åtgärder mot ozonnedbrytande utsläpp

1999/2000:866 av *Dan Ericsson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Östgös

1999/2000:867 av *Eva Flyborg* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Färjetrafiken i Göteborgs södra skärgård

1999/2000:868 av *Göte Wahlström* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Arbetsmarknadens parter och arbetsmiljön

1999/2000:869 av *Jonas Ringqvist* (v) till jordbruksminister Margareta Winberg

Svensk kalvexport

den 28 april

1999/2000:870 av *Lars Gustafsson* (kd) till finansminister Bosse Ringholm

Svensk alkoholpolitik

1999/2000:871 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialminister Lars Engqvist

Försäljningsförbud mot djurtestad kosmetika inom EU

Prot.
1999/2000:102
28 april

1999/2000:872 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Laila Freivalds
Brist på lekmanövervakare

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
onsdagen den 3 maj.

14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 28 april

1999/2000:847 av *Kerstin-Maria Stalin* (mp) till statsrådet Maj-Inger
Klingvall
Kosovoalbanernas säkerhet

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
onsdagen den 3 maj.

15 § Kammaren åtskildes kl. 12.14.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 9 § anf. 31
(delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot.
1999/2000:102
28 april

1 § Ledighet, m.m.	1
2 § Avsägelse	1
3 § Kompletteringsval till vissa utskott	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Insolvensrättsliga frågor	2
Lagutskottets betänkande 1999/2000:LU17	2
Anf. 1 STIG RINDBORG (m)	2
Anf. 2 ROLF ÅBJÖRNSSON (kd)	3
Anf. 3 RUNE BERGLUND (s)	5
Anf. 4 VIVIANN GERDIN (c)	7
(Beslut fattades under 11 §.).....	7
7 § Immaterialrättsliga frågor	8
Lagutskottets betänkande 1999/2000:LU18	8
Anf. 5 HENRIK S JÄRREL (m)	8
Anf. 6 TASSO STAFILIDIS (v)	9
Anf. 7 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	11
Anf. 8 VIVIANN GERDIN (c)	13
Anf. 9 ANA MARIA NARTI (fp).....	15
Anf. 10 TASSO STAFILIDIS (v) replik	16
Anf. 11 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	16
Anf. 12 ANDERS BERGLÖV (s).....	16
Anf. 13 HENRIK S JÄRREL (m)	19
Anf. 14 ANDERS BERGLÖV (s).....	20
Anf. 15 HENRIK S JÄRREL (m)	20
Anf. 16 ANDERS BERGLÖV (s).....	21
Anf. 17 VIVIANN GERDIN (c)	21
Anf. 18 ANDERS BERGLÖV (s).....	21
Anf. 19 VIVIANN GERDIN (c)	22
Anf. 20 ANDERS BERGLÖV (s).....	22
Anf. 21 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	22
Anf. 22 ANDERS BERGLÖV (s).....	22
Anf. 23 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	23
Anf. 24 ANDERS BERGLÖV (s).....	23
(Beslut fattades under 11 §.).....	23
8 § Finansiell leasing	23
Lagutskottets betänkande 1999/2000:LU19	23
Anf. 25 RUNE BERGLUND (s).....	23
Anf. 26 HENRIK S JÄRREL (m)	24
(Beslut fattades under 11 §.).....	25
9 § Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM- projektet	25
Kulturutskottets betänkande 1999/2000:KrU14	25
Anf. 27 INGER DAVIDSON (kd)	25

Anf. 28 ANNE-KATRINE DUNKER (m)	27
Anf. 29 BIRGITTA SELLÉN (c).....	28
Anf. 30 ANA MARIA NARTI (fp).....	28
Anf. 31 AGNETA RINGMAN (s).....	29
Anf. 32 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	31
Anf. 33 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	31
Anf. 34 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	31
Anf. 35 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	31
Anf. 36 ANNE-KATRINE DUNKER (m) replik	32
Anf. 37 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	32
Anf. 38 ANNE-KATRINE DUNKER (m) replik	32
Anf. 39 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	32
Anf. 40 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	32
Anf. 41 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	33
Anf. 42 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	33
Anf. 43 AGNETA RINGMAN (s) replik.....	33
Anf. 44 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v)	33
(Beslut fattades under 11 §.)	34
10 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
27 april.....	34
SoU9 Hälsa- och sjukvårdsfrågor m.m.	34
SoU11 Vissa hälsa- och sjukvårdsfrågor	37
SoU12 Barnfrågor	37
KrU7 Kulturarv – kulturmiljöer och kulturföremål.....	39
KrU13 Kulturmiljövård.....	41
11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
dagens sammanträde	42
LU17 Insolvensrättsliga frågor.....	42
LU18 Immaterialrättsliga frågor	42
LU19 Finansiell leasing	43
KrU14 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet – SESAM-projektet	43
12 § Anmälan om interpellationer	44
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	46
15 § Kammaren åtskildes kl. 12.14.	46

